

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–3

TEXT 1

(1) Bouř žene koráb v divokém běhu. John lampu klamnou k skále přivěsil a dí: „Bůh žehnej břehu!“

A koráb k světlu žene se a v trysku se náhle přes úskalí překotil a stěžněm vězí v písku.

(2) John zavýsknul si ve syčící pěnu: „Má dceruška si chystá veselku, dnes pomohu jí k věnu!“

A člunek jeho jako liška běží po těžkých vlnách tam, kde zvrhlá loď jak černá rakev leží.

(3) John nenavykl marně tratit času, svou sekýru hned v koráb zarazil, vtom z něho doslech hlasu.

„Jen pospěš, pospěš,“ zní to dutě zdůli, „a všeho zboží půli dostaneš, i všeho zlata půli.“

(4) John naslouchá a vytřeštíuje zraky. „Aj, pakli jedna půle bude má, tot’ bude druhá taky!“

A rychle v člunku ku břehu uhání. Po celou noc se k lodi nevrátil, až teprv po svítání.

Až po svítání, v bílé ranní době zas sekýru svou v koráb zaráží a uvnitř již jak v hrobě.

(5) Již voda otvorem si cestu klesť, ted’ vyhoupla si první mrtvolu, John rychle po ní pěstí.

Tvář mrtvou k sobě obrátil: „Eh kletě! Je po svatbě – já tady za vlasý mrtvého držím zetě!“

(J. Neruda, *Romance helgolandská*, upraveno)

TEXT 2

Ve veršovaném textu může být nějaká věta (ať už věta jednoduchá, nebo věta, která je součástí souvětí) rozdělena do více veršů. V takovém případě hovoříme o přesahu, např.:

Dodnes ještě lenoši drbají se, mají vši.

Za přesah **se nepovažuje**, pokud je souvětí rozděleno tak, že 1 věta souvětí = 1 verš, např.:

K nohám ti dám zlaté pruty, nebo se vůbec nevrátím.

1 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- [A] John poprvé zařal do ztroskotané lodi svou sekýru až toho rána, kdy se k této lodi vrátil.
- [B] Poté, co koráb ztroskotal, John alespoň nějakou dobu nebyl na břehu, ale v člunu na vodě.
- [C] Poté, co ztroskotaná loď uvízla v písku, si John uvědomil, že jeho dcera se zrovna v tu chvíli vdává.
- [D] John pocítil zklamání, protože navzdory dobrému úmyslu nezabránil v noci ztroskotání korábu.

2 Které z následujících tvrzení o dvou úsecích podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Každý z posuzovaných úseků se skládá ze tří veršů. Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

- [A] Přesah se vyskytuje v každém z těchto úseků.
- [B] Přesah se nevyskytuje v žádném z těchto úseků.
- [C] Přesah se vyskytuje pouze v úseku podtrženém v první části textu.
- [D] Přesah se vyskytuje pouze v úseku podtrženém v druhé části textu.

3 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

- [A] Ve třetí části textu někdo ze ztroskotaného korábu promlouvá v přímé řeči k Johnovi, v páté části textu promlouvá v přímé řeči John.
- [B] Ve třetí části textu John promlouvá v přímé řeči k někomu ze ztroskotaného korábu, v páté části textu promlouvá v přímé řeči mrtvola.
- [C] Ve třetí části textu John promlouvá v přímé řeči k někomu ze ztroskotaného korábu, v páté části textu promlouvá v přímé řeči také John.
- [D] Ve třetí části textu někdo ze ztroskotaného korábu promlouvá v přímé řeči k Johnovi, v páté části textu promlouvá v přímé řeči mrtvola.

4 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- [A] Její láskyplné obětí mě dojalo.
- [B] Její láskyplné objetí mě dojalo.
- [C] Její láskyplné obětí mně dojalo.
- [D] Její láskyplné objetí mně dojalo.

5 Přiřaďte k jednotlivým tvrzením (5.1–5.3) možnost (A–E), která patří na vynechané místo (*****) v příslušném tvrzení.

(Správně přiřazená je pouze možnost, v níž pořadí podtržených slov odpovídá pořadí podtržených slov v příslušném tvrzení. Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

5.1 Významový vztah mezi slovy džus a nápoj je nejpodobnější *****.

5.2 Významový vztah mezi slovy jahoda a džem je nejpodobnější *****.

5.3 Významový vztah mezi slovy vánočka a bábovka je nejpodobnější *****.

- [A] vztahu mezi slovy klíč a železo
- [B] vztahu mezi slovy dřevo a police
- [C] vztahu mezi slovy potkan a morče
- [D] vztahu mezi slovy dějepisář a učitel
- [E] vztahu mezi slovy chirurg a operace

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 6–11

(1) Planinu Nazca, ležící na jihu Peru, zdobí nejrozměrnější grafické dílo světa. Na ploše velké **okolo** 520 kilometrů čtverečních se zde nachází více než 300 geoglyfů^[1]. Jsou tvořeny světlými liniemi, které byly vyryty do tmavší povrchové horniny. Některé obrazce znázorňují lidské postavy, jiné mají **podobu** zvířat. Pozornost upoutají zejména gigantické obrazce: obří pavouk velký 45 metrů, stometrová opice či kondor s rozpětím křídel 120 metrů. Kromě těchto motivů jsou tu i geometrické tvary a **prosté** linie.

(2) O pozoruhodných obrazcích vyrytých do peruánské planiny se poprvé zmínili španělští cestovatelé zhruba v polovině 16. století, a to ve svých zápiscích. Pro svět však tyto obrazce zůstaly v podstatě neznámé až do dvacátých let 20. století, kdy byly objeveny při leteckém průzkumu regionu – řada z nich je totiž rozpoznatelná jen z výšky. Dnes za čtyřicetiminutový let helikoptérou nad planinou Nazca, během něhož spatříte dvacet geoglyfů, zaplatíte v hlavní sezoně 110 amerických dolarů.

(3) Je dokázáno, že všechny geoglyfy z Nazcy vznikly stejným způsobem: jejich tvůrci odstranili přibližně 20 centimetrů povrchové horniny, čímž obnažili o něco světlejší pískovcové podloží. Podle vědců byl proces tvorby zřejmě jednoduchý a **zároveň** rychlý. Záhadou ale dosud zůstává smysl těchto unikátních obrazců. Existuje proto množství teorií, které se jejich účel pokoušejí objasnit.

(4) Podle jedné z nich byly geoglyfy využívány k náboženským rituálům, podle jiné šlo o důmyslný zavlažovací systém. Další vědci se zase domnívají, že obrazce sloužily jako astronomický kalendář, který pomáhal určovat období setí či sklizně. Kromě všech těchto hypotéz, považovaných za seriózní, však existuje i pofidérní teorie přisuzující

obrazcům mimozemský původ. Pravdu se asi hned tak nedozvíme. Za peruánskými geoglyfy, zapsanými roku 1994 na seznam světového dědictví UNESCO, *****.

(D. Brewer a kol., *Planeta tajuplných světů*, upraveno)

6 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

6.1 První písemná zmínka o geoglyfech z Nazcy vznikla dříve než v roce 1599.

6.2 Linie obrazců z Nazcy jsou světlejší než povrchová hornina na této planině.

6.3 Jeden z gigantických obrazců nacházejících se na planině Nazca zachycuje kondora, jehož křídlo měří 120 metrů.

6.4 Z více než 300 obrazců, které se nacházejí na planině Nazca, je celkem dvacet identifikovatelných pouze z letící helikoptéry.

1. *geoglyf* – velký obrazec vytvořený na zemském povrchu ↩

7 Vypište z druhé části výchozího textu tři dvouslabičná neohebná slova.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

8 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) ve výchozím textu, aby byl příslušný větný celek gramaticky správný?

- [A] nicméně na návštěvu určitě zvažte
- [B] byste si ale určitě neměli nechat ujít
- [C] nicméně za návštěvu rozhodně stojí
- [D] byste se však rozhodně měli vypravit

9 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

- [A] Jako seriózní jsou v textu předkládány celkem dvě hypotézy týkající se geoglyfů z Nazcy: jednou z nich je ta, že mají mimozemský původ.
- [B] Jako seriózní jsou v textu předkládány celkem tři hypotézy týkající se geoglyfů z Nazcy: jednou z nich je ta, že mají mimozemský původ.
- [C] Jako seriózní jsou v textu předkládány celkem dvě hypotézy týkající se účelu geoglyfů z Nazcy: jednou z nich je ta, že sloužily jako astronomický kalendář.
- [D] Jako seriózní jsou v textu předkládány celkem tři hypotézy týkající se účelu geoglyfů z Nazcy: jednou z nich je ta, že sloužily jako astronomický kalendář.

10 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- [A] okolo – skrz
- [B] podobu – rozdílnost
- [C] prosté – složité
- [D] zároveň – postupně

11 Které z následujících tvrzení o zájmenu podtrženém ve třetí části výchozího textu je pravdivé?

- [A] Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *teorie*.
- [B] Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *teorie*.
- [C] Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *množství*.
- [D] Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *množství*.

12 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

12.1 Obloha se zatáhla tmavými mraky a vzápětí se spustilo krupobití.

12.2 Městem se šířily poplašné zprávy, které jeho obyvatele dost zaskočili.

12.3 O víkendu společně pojedeme na výlet do Čáslavi, kde žijí tatínkovi vzdálení příbuzní.

12.4 Obě hlavní role ve filmu, který vyprávěl o setkání matky se stracenou dcerou, ztvárnily známé herečky.

13 Vypište z každé z následujících vět (13.1 a 13.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

13.1 Pro žáky nastupující v září do prvního ročníku budou ve spolupráci s maturanty vytvořeny speciální informační materiály.

13.2 Tomuto pokrmu dodávají specifickou chuť nejen čerstvé bylinky, ale i exotické koření.

14 Seřad'te jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- [A] Aniž jsem to měl v úmyslu, podařilo se mi získat čtyři broskve. Mou gestikulaci si totiž žena vysvětlila jako žebrání. Obchod jsem nakonec našel a za asistence mladého, jazykově vybaveného muže jsem přesvědčil majitelku, ať mi udělá rýži s vajíčkem.
- [B] Na náladě mi nepřidala ani nezvyklá absence odpadků kolem cesty. Vzbudilo to ve mně podezření, že v téhle vsi není kde nakoupit. Naději mi dala až žena, která proti mně kráčela s igelitkou.
- [C] „Kolik jsi za to zaplatil?“ zeptal se mě pak mladík, když jsme se loučili. Po zjištění příslušné sumy konstatoval: „Tak to tě pěkně oškubala.“
- [D] Do vesnice jsem se dostal až po poledni. Byl jsem hladový a zbídačený tak, až ze mě šla hrůza. První vesničanka, kterou jsem potkal, mi ani neodpověděla na pozdrav a jen křečovitě sevřela motyku, zjevně připravena k útoku.
- [E] Zeptal jsem se jí, kde je obchod. Anglicky ale neuměla ani slovo, a tak jsem ukazoval na tu její tašku a krčil ramený. Došlo k nedorozumění, které pro mě ovšem mělo velmi příjemné následky.
- [F] Já jsem to ale viděl jinak. Prodavačka slaví triumf, protože si myslí, že mě obrala. Já se přesto cítím jako vítěz – obrala mě totiž v přepočtu asi jen o 15 korun.

(L. Zibura, *Pěšky mezi buddhisty a komunisty*, upraveno)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Pojízdná pobočka naší knihovny se nazývá Oskar. Nabízí zcela stejné služby jako kterákoli kamenná pobočka. Můžete zde využívat internet nebo vám vystavíme čtenářskou průkasku. Dospělí i dětská čtenáři u nás najdou kromě velkého množství

románů či komiksů také encyklopedie. Výběr je vskutku bohatý. K dispozici máme zásoby deskových her, půjčujeme i tablety se zajímavými aplikacemi.

Pravidelně organizujeme kulturní akce pro různé věkové kategorie, oblibu si získaly především naše besedy. Rádi navštívíme také vaši školu, doporučujeme vám však vytvořit objednávku alespoň dva měsíce před plánovaným konáním akce. Žákům zprvu představíme naši knihovnu a poté proběhne beseda na dané téma. Od vás potřebujeme jen tři věci: abyste Oskarovy umožnili vjezd na pozemek, abyste zajistili klid v Oskarově bezprostředním okolí a abyste pro naše kolegy připravili nezbytné zázemí v budově školy. Zkuste to s námi, mi vás nezklameme.

(*www.mlp.cz, upraveno*)

15 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.
(Slova zapište bezchybně, a to ve stejném tvaru, v němž jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání. Tvary zájmen vy a váš jsou správně zapsány s malým písmenem.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Gorgony se k sobě něžně choulily a tvrdě spaly. Všechny tři měly dlouhé špičáky a bronzové drápy, ale jen jedna měla místo vlasů vlnící se klubko hadů. To bude určitě Medúza. V měsíčním světle její tvář vypadala jemně, zatímco kůže jejích sester byla šupinatá. Medúziny zavřené oči Persea přitahovaly; věděl, že by jí stačilo jen na vteřinu je otevřít a jeho život by byl u konce. Najednou mu vše došlo. „Ach, co jsem to za hlupáka! Ty sochy kolem – to jsou ostatky těch, kteří se setkali s pohledem Medúzy,“ špitl.

(*Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.*)

16 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?
(vnější charakteristika = popis vzhledu nějaké osoby, zvířete aj.)

- [A] Jde o umělecký text obsahující stručnou vnější charakteristiku Gorgon a Persea.
- [B] Jde o neumělecký text obsahující stručnou vnější charakteristiku Gorgon a Persea.
- [C] Jde o umělecký text obsahující stručnou vnější charakteristiku Gorgon, nikoli však Persea.
- [D] Jde o neumělecký text obsahující stručnou vnější charakteristiku Gorgon, nikoli však Persea.

17 Na vynechané místo (***) v českém ustáleném slovním spojení doplňte příslušné podstatné jméno v náležitém tvaru.**
Předchozí ředitel nedal bez auta ani ránu a Eva zrovna tak. Pak ale nastoupil nový ředitel, zapřisáhlý odpůrce motorismu, a v jeho přítomnosti začala Eva odsuzovat ty, kteří jezdí autem. Platí pro ni: Kam *****, tam plášť.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–23

TEXT 1

Těžké ocelové dveře sila se odsunuly stranou, avšak jen zčásti, aby dovnitř nepronikly smrtonosné toxiny. Juliette Nicholsonová se tou štěrbinou musela protáhnout bokem. Rázem se ocitla venku. Už nebylo cesty zpět. Byla vyhnanec.

Juliette zjistila, že stojí na rampě. Skoro zapoměla, že i nejvyšší patro sila se nachází pod úrovní země. Když se doplahočila na konec rampy, průzorem v přílbě spatřila velkolepou scenérii. Kopce pokrývala zelená tráva, nebe bylo opojně modré. **Unavenýma** očima hltala ten efektní padělek. V duchu si ale stále opakovala: Přestaň s tím. Mysli na to, že skutečný je jen ten ponurý a mrtvý svět, který znáš odjakživa.

Hmatem zkontrolovala svůj ochranný oblek – žáruvzdorná páska pořád držela. Usmála se. Její smrt, jakkoli jistá, se zatím odkládá. Vydala se tedy směrem ke třpytivému velkomestu na obzoru. Nepočítala s tím, že se dostane až tam. Chtěla ale zemřít za hřebenem, aby se nikdo nemusel dívat na její práchnivějící ostatky.

Jak Juliette pomalu STOUPALA po strmém svahu, začaly se v programu nahraném v přílbě objevovat první trhliny: horní patra vzdálených městských budov ještě zářila ve falešném slunci, pod nimi se ale už odkrývala ošumělost opuštěného světa. Juliette si lámala hlavu nad klamem, **který** vytvořili lidé z úseku IT, a jeho nedokonalostí: Že by snad ani oni netušili, co je za kopcem?

Na vrcholu kopce si všimla, že kruhová prohlubeň, v níž se nachází její silo, není NÁHODNÝ prvek krajiny. Viděla, že kopce i prohlubně se opakují ve ZŘETELNÉM vzoru. Juliette začala sestupovat a snažila se šetřit vzduchem. Věděla, že díky obleku, který jí potají sehnal Walker, získala čas, který žádný vyhnanec ještě nikdy neměl. Vtom zahlédla v další prohlubni rampu. Ihned POCHOPILA, co to znamená. Blíží se k jinému silu!

(*Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.*)

TEXT 2

Podstatná jména pomnožná mají pouze tvary množného čísla a označují jimi buď jednu věc, nebo více věcí, např. *jedny housle hrály krásně × dvoje housle hrály krásně.*

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).
18.1 Silo, jehož ocelovými dveřmi Juliette prošla, mělo více pater než jedno.
18.2 Walker tajně sehnal Juliette oblek, díky němuž jí vně sila definitivně přestala hrozit smrt.
18.3 Juliette zamířila ke kopci, protože věděla, že se za ním v další prohlubni nachází jiné silo.
18.4 Lidé z úseku IT do přílby záměrně nahráli nedokonalý program, aby zakryli skutečnost, že sami nevědí, jak krajina za kopcem vypadá.

19 Která z následujících možností vystihuje TEXT 1?

- [A] Jde o příběh z literatury sci-fi, který vypráví Juliette.
- [B] Jde o příběh z literatury sci-fi, který nevypráví Juliette.
- [C] Jde o příběh z nonsensové literatury, který vypráví Juliette.
- [D] Jde o příběh z nonsensové literatury, který nevypráví Juliette.

20 Které z následujících tvrzení o prvním odstavci TEXTU 1 je pravdivé?
(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

- [A] V tomto odstavci je pouze jedno podstatné jméno pomnožné, a to *dveře*.
- [B] V tomto odstavci je pouze jedno podstatné jméno pomnožné, a to *toxiny*.
- [C] V tomto odstavci jsou dvě podstatná jména pomnožná, a to *dveře* a *silo*.
- [D] V tomto odstavci jsou dvě podstatná jména pomnožná, a to *silo* a *toxiny*.

21 Které z následujících tvrzení o slovních tvarech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

- [A] Tvar *unavenýma* i tvar *který* jsou v tomto textu spisovné.
- [B] Tvar *unavenýma* i tvar *který* jsou v tomto textu nespisovné.
- [C] V tomto textu je tvar *unavenýma* nespisovný a tvar *který* je spisovný.
- [D] V tomto textu je tvar *unavenýma* spisovný a tvar *který* je nespisovný.

2024 A

22

Která slovesa jsou v úseku podtrženém v TEXTU 1 užitá v oznamovacím způsobu?

[A] přestat a být

[B] přestat, myslet a být

[C] být a znát

[D] myslet, být a znát

23

Které z následujících tvrzení není pravdivé?

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 zapsána velkými písmeny.)

[A] Slovo stoupat je v textu užitó ve významu zvedat se, zvyšovat se.

[B] Slovo náhodný je v textu užitó ve významu nahodilý, zakládající se na náhodě.

[C] Slovo zřetelný je v textu užitó ve významu zrakem dobře poznatelný, zřejmý.

[D] Slovo pochopit je v textu užitó ve významu uvědomit si něco, postihnout smysl něčeho.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

závislý

důrazný

obsluhovaný

bezbřehý

sklopený

překvapivý

zaplavený

odkloněný

odpracovaný

upravený

podlomený

nahromaděný

24

Vypište z výchozího textu tři slova, z nichž každé obsahuje kořen složený ze tří hlásek.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Zubní pasty vznikly relativně nedávno. To ovšem neznamená, že dřív si lidé zuby vůbec nečistili. Starověcí Egypťané si už ve 4. století před naším letopočtem nanášeli na zuby směs ze soli, pepře, máty a květů kosatce, aby nečistoty obrousili. Staří Římané zase vyráběli zubní prášek z drcených lastur a pro osvěžení dechu do něj přidávali okvětní lístky **růže**. Receptur bylo skutečně mnoho.

V 19. století se vlivem průmyslové revoluce složení zubních prášků stává rafinovanějším, experimentuje se např. s látkami zvyšujícími bělost zubů. První zubní pasty vznikly přidáním pěnidel (usušeného mýdla aj.) do suché **směsi** zubních čistidel.

Pasty se nejprve prodávaly ve skleněných dózičkách, v těch ale rychle vysychaly. Problém vyřešil až syn Washingtona Sheffielda, známého výrobce zubních past. Když pozoroval malíře, jak vytlačují barvy z tub, napadlo ho, že obdobným způsobem by se mohla aplikovat i zubní pasta na kartáček. Zubní pasta v tubě byla na trhu k dostání již v roce 1892. Dalším významným milníkem dentální hygieny se stal rok 1914. Tehdy bylo totiž prokázáno, že zubní sklovinu posiluje fluorid sodný. Záhy se tato látka stala běžnou součástí většiny zubních past.

(www.culinabotanica.cz, upraveno)

25

Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

25.1 Fluorid sodný, dnes běžná součást zubních past, byl objeven v roce 1914.

25.2 Jedním z pěnidel, která se přidávala do suché směsi zubních čistidel, bylo usušené mýdlo.

25.3 Od doby, kdy si lidé ve starověkém Egyptě začali čistit zuby, do doby, kdy vznikly první zubní pasty, uplynulo celkem 15 století.

25.4 Syn Washingtona Sheffielda začal pozorovat malíře při práci, protože chtěl zjistit, zda se princip vytlačování barvy z tuby dá aplikovat i na zubní pastu.

26

Tvrzení č. 1: Autor výchozího textu hodnotí účinnost zubního prášku používaného ve starém Římě.

Tvrzení č. 2: Autor výchozího textu předkládá čtenářům své názory na čištění zubů.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení výchozímu textu?

[A] ne, žádné z těchto tvrzení

[B] ano, každé z těchto tvrzení

[C] ano, avšak pouze tvrzení č. 1

[D] ano, avšak pouze tvrzení č. 2

27

Které z následujících tvrzení o dvou podstatných jménech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

[A] Tato podstatná jména jsou v textu užitá v různém pádě i v různém čísle.

[B] Tato podstatná jména jsou v textu užitá ve stejném pádě i ve stejném čísle.

[C] Tato podstatná jména jsou v textu užitá v různém pádě, ale ve stejném čísle.

[D] Tato podstatná jména jsou v textu užitá ve stejném pádě, ale v různém čísle.

28

Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

[A] Stoupenci nelítostného diktátora byli zatčeni.

[B] Naštvat toho cholerika bylo opravdu velice snadné.

[C] Nedávná charitativní akce vzbudila mimořádný ohlas veřejnosti.

[D] Po několika pomalých písniích zazněla i jedna velmi dynamická skladba.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Naši zákazníci jsou spokojeni zejména s produkty ***** způsobem šetrným k životnímu prostředí.

Na políčkách ***** u pokladen jsou vystaveny vzorky těchto produktů.

29

29.1 Napište **náležitý** spisovný tvar slova **vyrobený**, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

29.2 Napište **náležitý** spisovný tvar slova **umístěný**, který patří na druhé vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky i pravopisně správný.)

30

Přiřaďte k jednotlivým souvětím (30.1–30.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 30.1 Ber ty léky pravidelně, ať se brzy uzdravíš.
- 30.2 Vsadíte-li na náš mladý tým, budete jistě spokojeni.
- 30.3 Jelikož je nejlepší, bude nás reprezentovat na soutěži.
- 30.4 Dostaneš další poznámku, jestli zase přijdeš do školy pozdě.

- [A] První věta je vedlejší a vyjadřuje nějaký účel.
- [B] Druhá věta je vedlejší a vyjadřuje nějaký účel.
- [C] První věta je vedlejší a vyjadřuje nějakou příčinu.
- [D] Druhá věta je vedlejší a vyjadřuje nějakou příčinu.
- [E] První věta je vedlejší a vyjadřuje nějakou podmínku.
- [F] Druhá věta je vedlejší a vyjadřuje nějakou podmínku.

2024 B

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–3

TEXT 1

(1)

Hoj, stojí hrad nad mořem vzbouřeným!
Tam Svegder král hold strojí mužům svým.
I vstane král a zpilý rozmarem
o štít železný bje pohárem.
„Co mi váš zpěv a co mi hostina?
Já chci a musím vidět Ódina!
A kdyby mne ten pokus život stál,
já dokážu, že Svegder jsem a král.“

Po šířím moři, pustých po horách
s rytíři svými v slávě Svegder táh.
A prošel jih a sever mlhavý,
a nikdo nezřel také výpravy.
A prošel moře, hory, stráně, luh…
Kdo poví mu, kde trůní Ódin bůh?

Když jednou přišel k skalám omšelým –
aj, skřítek stál zde s vousem hedvábným.
A jeho hlas tak jako stříbro zněl,
že Svegder se až v duši pozachvěl.
„Jen dál, jen dál, Ódin jest ve skále!“
Tak chechtá se a šklebí na krále.

(2)

Král zpátky chce – však noha vrůstá v zem
a každý kámen zvučí kolkolem.
A s praskotem se skála otevře,
král vzhledne tam a krev mu v žilách vře.
A jest mu, jak by slyšel dívčí smích
a skaldů zpěv, třesk štítů bojovných.
Jím divá cloumá touha, divá slast –
a jedním rázem skočí ve propast.

Vtom skálu zamkne rachot hromový,
co král tam viděl, nikdo nepoví.
Jej darmo čeká mužstvo v táboře,
když denně slunce mizí do moře.
A je-li tato pověst pravdivá,
dodneška Svegder v skále spočívá.

Vysvětlivky: Ódin – jeden ze severských bohů;
skald – severský pěvec hrdinských písní
(J. Vrchlický, Král Svegder, upraveno)

TEXT 2

V uměleckých textech se často setkáme i s jiným slovosledem, než používáme běžně.
Příkladem může být:

- slovosled typu A (např. *ramenem tajemným zemi objímáte*) – přívlastek shodný stojí za podstatným jménem, které je jím rozvíjeno;
- slovosled typu B (např. *hrdliččin zval ku lásce hlas*) – přívlastek shodný stojí, nikoli však bezprostředně, před podstatným jménem, které je jím rozvíjeno.

1 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- [A] Těsně předtím, než se skála otevřela, bylo Svegderovi znemožněno udělat to, co právě zamýšlel.
- [B] Svegder se na hostině rozhodl, že boha Ódina připraví o život, aby tím dokázal svou královskou moc.
- [C] Těsně poté, co se otevřela skála, se v jeskyni zjevila neznámá dívka, která se začala Svegderovi vysmívat.
- [D] Svegder se vydal z hradu rovnou na jih k omšelým skalám, protože od svých rytířů věděl, že v nich sídlí bůh Ódin.

2 Které z následujících tvrzení o dvou úsecích podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?
(Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

- [A] V každém z těchto úseků se vyskytuje slovosled typu A.
- [B] V každém z těchto úseků se vyskytuje slovosled typu B.
- [C] V úseku z první části textu se vyskytuje slovosled typu A, v úseku z druhé části textu se vyskytuje slovosled typu B.
- [D] V úseku z první části textu se vyskytuje slovosled typu B, v úseku z druhé části textu se vyskytuje slovosled typu A.

3 Která z následujících možností vystihuje TEXT 1?

- [A] Jde o prózu, která vykazuje znaky epiky.
- [B] Jde o poezii, která vykazuje znaky epiky.
- [C] Jde o prózu, která nevykazuje znaky epiky.
- [D] Jde o poezii, která nevykazuje znaky epiky.

4 Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

- [A] Na 18. straně knihy je chyba.
- [B] Na 18. kilometru mu došly síly.
- [C] V 18. minutě jsme začali vyhrávat.
- [D] V 18. letech jsi podle zákona plnoletý.

5 Přiřaďte k jednotlivým větám (5.1–5.3) odpovídající tvrzení (A–E).
(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

5.1 Ze všech živočichů mám nejraději kočky a jim podobné šelmy.
5.2 Specializoval jsem se na předmluvy a doslovy, tedy na kratší texty.
5.3 Kromě ledničky neměla žádné další spotřebiče, dokonce ani pračku.

- [A] Pro větu platí: první podstatné jméno je významově souřadné s druhým podstatným jménem, každé z nich je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.
- [B] Pro větu platí: první podstatné jméno je významově souřadné s druhým podstatným jménem, každé z nich je významově podřazené třetímu podstatnému jménu.
- [C] Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému podstatnému jménu a to je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.
- [D] Pro větu platí: první podstatné jméno je významově nadřazené druhému podstatnému jménu a to je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.
- [E] Pro větu platí: první podstatné jméno je významově nadřazené druhému podstatnému jménu a to je významově podřazené třetímu podstatnému jménu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 6–11

(1) Když se roku 1860 francouzský přírodovědec Henri Mouhot prodíral deštným pralesem na severu dnešní Kambodže, aby ulovil vzácného motýla, narazil na zbytky chrámů. Šlo o pozůstatky Angkoru, významného města dnes již zaniklé Khmerské říše. V současnosti je Angkor nejen známým archeologickým nálezštěm, ale také vyhledávaným turistickým cílem.^[1]

Roku 1992 byl Angkor zapsán na seznam světového dědictví UNESCO. V celém areálu se totiž nachází více než tisíc památek: od kamenných rozvalin až po majestátní chrámy. Angkor Vat, zdejší největší chrám, údajně budovalo padesát tisíc mužů. Vědci dospěli k závěru, že tento chrám se stavěl čtyři desetiletí a stejně dlouho se poté

dokončovala jeho výzdoba. To je velmi krátká doba (např. proslulá pařížská katedrála Notre-Dame se stavěla přibližně 180 let). Některé legendy vyprávějí, že svatyně Angkor Vat vyrostla tak rychle, protože ji vytvořili bohové.

Dávný Angkor byl ve své době skutečnou metropolí, podle archeologů mohl mít ve 12. století až milion obyvatel. Jen pro srovnání – ve stejném století žilo v Londýně pouhých dvacet tisíc lidí. Podle názoru některých vědců rozkvět Angkoru souvisí s místním vodohospodářským systémem, který obyvatelům města zajistil vše **potřebné**. ***** Kromě toho měli lidé zdroj pitné vody, systém byl také využíván k zemědělským účelům.

(2) V první polovině 15. století se z Angkoru téměř všichni lidé odstěhovali. Vědci dlouho báдали nad tím, proč sláva Angkoru tak náhle pomíнула. Mohlo k tomu **dojít** kvůli přelidnění či válce se sousední zemí. Nové analýzy ale prokázaly, že pravým důvodem bylo extrémní sucho, sužující celou oblast. Lidem chyběla voda k zavlažování rýžových polí. Následná neúroda patrně **vyvolala** vlnu hladomorů, jež přinutily panovníka přesunout hlavní město jinam. Časem byl Angkor úplně pohlcen nezkrotnou džunglí.

(www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

6 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

- 6.1 Většina lidí, kteří v 15. století bydleli v Angkoru, opustila toto město roku 1450.
6.2 Alespoň část dnes již zaniklé Khmerské říše se nacházela na území dnešní Kambodže.
6.3 Podle vědců od zahájení stavby chrámu Angkor Vat do dokončení výzdoby této svatyně uplynulo více než půlstoletí.
6.4 Některí vědci jsou toho názoru, že existuje souvislost mezi rozvojem Angkoru a místním vodohospodářským systémem.

1. Např. v roce 2023 areál navštívilo přes dva miliony turistů, stejně vysoká návštěvnost se očekává i letos. ➔

7 Vypište z druhé části výchozího textu tři přídavná jména, která jsou v této části užita v 7. pádě.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

8 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) ve výchozím textu, aby byl text smysluplný a gramaticky správný?

- [A] Umělé kanály, propojené s vodními toky, sloužily třeba jako dopravní síť.
- [B] Umělé kanály, propojené s vodními toky, kterým sloužila i jako dopravní síť.
- [C] Umělým kanálům, propojeným s vodními toky, sloužila třeba jako dopravní síť.
- [D] Umělým kanálům, propojeným s vodními toky, které sloužily i jako dopravní síť.

9 Které z následujících tvrzení o zájmenu podtrženém v druhé části výchozího textu je pravdivé?

- [A] Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *vlna*.
- [B] Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *vlna*.
- [C] Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *hladomor*.
- [D] Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *hladomor*.

10 Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka?

- [A] informace, že ve 12. století měl Londýn dvacet tisíc obyvatel
- [B] informace, že největší chrám v Angkoru budovalo padesát tisíc mužů
- [C] informace, že existují legendy, podle nichž Angkor Vat vytvořili bohové
- [D] informace, že stavba Notre-Dame, slavné pařížské katedrály, trvala zhruba 180 let

11 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- [A] vyhledávaným – nepátřajícím
- [B] potřebné – nezbytné
- [C] dojít – neubýt
- [D] vyvolala – nezpůsobila

12 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

- 12.1 Ptal se jich na cestu do Smetanovi ulice, v níž se nachází vynikající sýrárna.
12.2 Nepohodlí, které bylo způsobeno zpožděním našeho odletu, jí nijak zvlášť nevařilo.
12.3 Podplacení vyšetřovatelé záměrně zatajili skutečnosti, které dokazovaly jeho nevinu.
12.4 Náměstí zaplnili demonstranti, kteří opět požadovaly zásadní změny na ministerstvu.

13 Vypište z každé z následujících vět (13.1 a 13.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

13.1 Někdo z dopravního oddělení tady prý nechal důležitý dokument související s mým úkolem.

13.2 Nekvalitní výrobek od nějaké podezřelé firmy by mi dobré kamarádky jistě nedoporučily.

14 Seřad'te jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- [A] Dávala jsem se, jak si žena pečlivě píše Abekovo jméno. „Ještě někdo?“ zeptala se a její pero vyčkávalo nad prázdným řádkem.
- [B] Věděla jsem, že její otázka musí dávat smysl, ale nedokázala jsem ta slova zpracovat: „Na jaký seznam?“ Pracovnice jemně položila dlaň na moji ruku: „Chci zapsat všechny lidi, které hledáte. Postrádáte třeba nějakého příbuzného?“
- [C] Zavrtěla jsem hlavou. „Můžete k bratrovi přidat lidí, kolik chcete. Podívejte se, kolik je tu prázdných řádků,“ ukázala bruneta na formulář. Já jsem ale věděla, že tam není dost místa pro všechny, kteří mi chybí. Nemám totiž problém vzpomenout si, ale mám problém zapomenout.
- [D] „Svého bratra, Abeka Ledermana,“ jeho jméno se mi bolestí zadrhlo v hrdle. „Teď by mu bylo dvanáct. Naposled jsem ho viděla před více než třemi lety.“
- [E] Chvilku jsem čekala, než si mě odškrtně. „Koho byste chtěla uvést na svůj seznam jako prvního?“ Hleděla jsem na ni a ona viděla, že jsem totálně zmatená.
- [F] „Další,“ zavolala mohutná tmavovlasá žena z Červeného kříže. Trvalo mi skoro minutu, než jsem si uvědomila, že už je řada na mně. „Slečno,“ oslovila mě ta žena, „jak se jmenujete?“ „Žofie Ledermanová,“ představila jsem se. (*M. Hesseová, Poslali je nalevo, upraveno*)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Pro všechny, kdo si v dětství hráli s jednou z nejznámějších stavebnic na světě, máme skvělý tip! Navštivte Muzeum LEGA v Kutné Hoře. Mezi vystavenými modely nechybí ani věrná kopie chrámu svatě Barbory. Vedle této proslulé gotické

2024 B

katedrály oběvíte v muzeu i další cennou kutnohorskou památku. Model kostnice je složen z více než padesáti tisíc kostiček. Muzeum se ale samozřejmě pyšní i jinými exponáty.

Součástí výstavy je speciální dětský koutek, v němž se mohou vyřádit nejmenší návštěvníci. Byla by také věčná škoda, kdybyste na konci prohlídky zapomněli zamířit do prodejny s limitovanými edicemi. Některé vzácné kousky byste na jiných místech České republiky sháněli jen těžko. Obchod je zkrátka rájem pro sběratele. Zbylý čas pak můžete strávit ve venkovní části muzea. Děti zcela jistě uvítají trampolínu a skluzavku, zatímco dospělý si ve zdejší kavárně vychutnáví výtečnou kávu a ocení domácí koláče s povídky.

15 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

(Slova zapište bezchybně, a to ve stejném tvaru, v němž jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání. Podtržené výrazy jsou zapsány správně.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Na severu leží Niflheim, svět věčné temnoty. Zde se mlhou líně plazí jedenáct jedovatých řek, které se zrodily ze stejného pramene v samém srdci všeho, ze vztekle řvoucího víru jménem Hvergelmi. Zemi ovládla krutě panující zima, celý kraj je zahalen bílým mrazivým hávem, nad nímž se převaluje zlověstně temné ovzduší. Vlající závoje mlžného oparu zakrývají oblohu.

(N. Gaiman, Severská mytologie, upraveno)

16 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

[A] Jde o popis místa, který obsahuje jazykové prostředky ozvláštňující text, např. metafory.

[B] Jde o popis děje: tento popis obsahuje jazykové prostředky ozvláštňující text, např. metafory.

[C] Jde o popis místa, který neobsahuje žádné jazykové prostředky ozvláštňující text, např. metafory.

[D] Jde o popis děje: tento popis neobsahuje žádné jazykové prostředky ozvláštňující text, např. metafory.

17 Na vynechané místo (*****) v českém ustáleném slovním spojení doplňte příslušné přídavné jméno měkké v náležitém tvaru.

Romana je přecitlivělá a všechno si bere k srdci. Zato Pavel je její přesný opak – je otrlý, nic si nepřipouští, má totiž ***** kůži.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–23

TEXT 1

Sedíme u stolů v jídelně. Do místnosti vstupuje organizátor, rychle se rozhledne po přítomných a začne vyvolávat jména: vždy po dvou z každé frakce. Nejdřív jsou na řadě ti z Neohroženosti, následují lidé z frakce Sečtěllosti, pak z Mírumilovnosti a posléze z Upřímnosti. Ihned po vyslovení svého jména dotýčný odchází do zkušební místnosti. Nakonec zazní: „Z Odevzdanosti Susan Blacková a Beatrice Priorová.“

Se žaludkem staženým úzkostí vejdu do zkušebny. Uvnitř čeká žena z Neohroženosti. „Jmenuji se Tori,“ řekne a ukáže na křeslo, vedle něž stojí jakýsi přístroj. „Posad’ se, Beatrice.“

Vylezu na křeslo. Tori mi na čelo připevní elektrody, další dá na své čelo a pak nás dráty propojí s přístrojem. Podá mi lahvičku s čirou tekutinou: „Vypij to.“ Navzdory určitým obavám splním její příkaz. Záhy se mi zavrou oči.

Když je po chvíli otevřu, jsem znovu v jídelně. Na stole je kus syra a nůž. Odměřený ženský hlas mě vyzve: „Vyber si.“ Vůbec nikoho ale nevidím.

„Na co mi **ty** věci budou?“ ptám se.

„Vyber si!“ zaječí žena.

Můj strach vystřídá zatvřelost. Nebudu slepě plnit něčí příkaz. „Jak chceš,“ řekne hlas a věci zmizí. [1] Vzápětí vrznou dveře a ozve se výhrůžné psí vrčení. Otočím se a zjistím, že je to obrovský vlčák. Teď už chápu, proč by se mi hodil sýr. Nebo nůž. Škoda. Víím taky, že ta obluda by mě vmžiku dohonila. [2] Musím se tedy vzdát. Jak mu to ale dát najevo? [3]

Kleknou si a položíím předloktí na zem. Je to ta poslední věc, co bych chtěla udělat, ale lepší možnost nemám. [4] Slyším, jak se psisko přibližuje. Pak se mého obličej dotkne cosi mokrého. Pes mi olizuje tvář. Teď už vypadá poměrně krotce.

Vtom se proberu. Ležím v křesle ve zkušebně. „Výsledky tvé zkoušky jsou neprůkazné,“ suše konstatuje Tori.

(V. Rothová, Divergence, upraveno)

TEXT 2

Zpodstatnělé přídavné jméno má tvary přídavného jména, ale ve větě plní funkci podstatného jména.

Vědci našli neznámého brouka. – věta obsahuje přídavné jméno *neznámý*

Oči se upřely na neznámého. – věta obsahuje zpodstatnělé přídavné jméno *neznámý*

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

18.1 Na rozdíl od Tori patří Susan Blacková k těžce frakci jako Beatrice Priorová.

18.2 Ve chvíli, kdy se začala vyvolávat jména, bylo v jídelně celkem deset osob.

18.3 Přítomnost psa v jídelně zaregistrovala Beatrice dříve zrakem než sluchem.

18.4 Beatrice považovala sýr i nůž za stejně potřebné, proto s výběrem váhala tak dlouho, až oba předměty zmizely.

19 Které z následujících tvrzení o slovech podtržených v TEXTU 1 není pravdivé?

[A] Slovo *stažený* je v textu užitó ve významu *obtočený něčím kvůli zpevnění*.

[B] Slovo *odměřený* je v textu užitó ve významu *chladný, rezervovaný*.

[C] Slovo *vzápětí* je v textu užitó ve významu *v následujícím okamžiku*.

[D] Slovo *poměrně* je v textu užitó ve významu *docela, relativně*.

20 Na jedno z míst označených v TEXTU 1 číslicemi patří následující větný celek:

Takže bojovat nemůžu, utéct nemůžu. **Kam se tento větný celek hodí nejlépe?**

[A] na místo označené [1]

[B] na místo označené [2]

[C] na místo označené [3]

[D] na místo označené [4]

21 Které z následujících tvrzení o prvním odstavci TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

[A] V tomto odstavci není žádné zpodstatnělé přídavné jméno.

[B] V tomto odstavci je pouze jedno zpodstatnělé přídavné jméno, a to *dotýčný*.

[C] V tomto odstavci je pouze jedno zpodstatnělé přídavné jméno, a to *přítomný*.

[D] V tomto odstavci jsou dvě zpodstatnělá přídavná jména, a to *přítomný* a *dotýčný*.

2024 B

22

Které z následujících tvrzení je pravdivé?
(Tvar ty je v TEXTU 1 vyznačen tučně.)

[A] Tvar ty je spisovný jak v TEXTU 1, tak ve větě *Obě ty přání mu splním.*

[B] Tvar ty je nespisovný jak v TEXTU 1, tak ve větě *Obě ty přání mu splním.*

[C] V TEXTU 1 je tvar ty spisovný, ale ve větě *Obě ty přání mu splním* je nespisovný.

[D] V TEXTU 1 je tvar ty nespisovný, ale ve větě *Obě ty přání mu splním* je spisovný.

23

Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytují celkem dvě zájmena?

[A] další dá na své čelo

[B] vůbec nikoho ale nevidím

[C] vedle nějž stojí jakýsi přístroj

[D] pak nás dráty propojí s přístrojem

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

lopatka

jazyk

kruh

hladina

povlak

rýč

částice

větev

háček

motýlek

dobrman

zub

příslovce

plášť

skok

strana

24

Vypište z výchozího textu tři slova jednoznačná.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

(1) Mít červenější rty toužily ženy odpradáвна. K barvení rtů původně používaly křídla brouků, rybí šupiny, rozdrčené drahokamy nebo jiné látky, z nichž některé byly i toxické.

První doložená barva na rty pochází ze Sumeru a její stáří se odhaduje na pět tisíc let. Zvýrazňování rtů bylo oblíbené i ve starověkém Egyptě. Kdyby, ovšem Kleopatru, egyptská královna proslulá sytě rudými rty, žila ve středověku, patrně by skončila na hranici. Výrazně červené rty byly totiž v té době považovány za ďáblovu znamení.

Postoj k líčení se v dějinách mnohokrát změnil. V některých obdobích byly rudé rty módní hlavně mezi šlechtou, jindy byly symbolem žen lehkých mravů. V roce 1770 anglický parlament dokonce uzákonil, že manželství může být zrušeno, pokud se ženě podařilo provdat především díky používání make-upu.

(2) Moderní rtěnka, jakou znáte dnes, má kořeny ve Francii. Právě zde se na konci 19. století začaly vyrábět tuhé červené tyčinky, jimiž si ženy líčily rty. Rtěnka se ale rozšířila až díky dalšímu, tentokrát americkému vynálezu. Roku 1923 si totiž James Mason nechal patentovat praktické pouzdro s otočným dnem, což líčení rtů výrazně usnadnilo.

(www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

25

Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

25.1 V roce 1770 vešel v Anglii v platnost zákon, který zakazoval provdaným ženám používat make-up.

25.2 Původní směs určená k barvení rtů se skládala celkem ze čtyř složek, z nichž jednu tvořila křídla brouků.

25.3 Je prokázáno, že barva na rty se používala nejprve v Sumeru, a to už v pátém tisíciletí před naším letopočtem.

25.4 James Mason si nechal patentovat pouzdro s otočným dnem v jiném století, než ve kterém se ve Francii začaly vyrábět tuhé tyčinky užívané k líčení rtů.

26

Tvrzení č. 1: V druhé části výchozího textu se vyskytuje větný celek, v němž se autor textu přímo obrací na čtenáře.

Tvrzení č. 2: V druhé části výchozího textu se autor textu snaží manipulovat se čtenáři tím, že je přesvědčuje, aby kupovali rtěnku v pouzdře s otočným dnem.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení výchozímu textu?

[A] ne, žádné z těchto tvrzení

[B] ano, každé z těchto tvrzení

[C] ano, avšak pouze tvrzení č. 1

[D] ano, avšak pouze tvrzení č. 2

27

Které z následujících tvrzení o souvětí podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

[A] Toto souvětí se skládá ze dvou vět, první z nich vyjadřuje nějakou příčinu.

[B] Toto souvětí se skládá ze tří vět, jedna z nich vyjadřuje nějakou příčinu.

[C] Toto souvětí se skládá ze dvou vět, první z nich vyjadřuje nějakou podmínku.

[D] Toto souvětí se skládá ze tří vět, jedna z nich vyjadřuje nějakou podmínku.

28

Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

[A] Události posledních týdnů ji nemile překvapili.

[B] Malé děti si na pláži postavili několik hradů z písku.

[C] Prachovské skály navštívili minulý víkend stovky turistů.

[D] Před vysokohorskou chatou vyrostli přes noc dva sněhuláci.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Vyzýváme občany k dodržování obou opatření ***** hygienickou stanicí. Vezměte prosím na vědomí také všechny informace ***** prostřednictvím SMS.

29

29.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *vydaný*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

29.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *zaslaný*, který patří na druhé vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky i pravopisně správný.)

30

Přiřaďte k jednotlivým větám (30.1–30.4) možnost (A–F), v níž je v odpovídajícím pořadí správně určen první a druhý větný člen zvýrazněný v příslušné větě.

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

30.1 Opatrně sem položte tu vzácnou broušenou vázu.

30.2 Držela jsem se postupu podrobně popsaného v manuálu.

30.3 Ztráta pasů nám znemožnila vysněnou cestu za dobrodružstvím.

30.4 Policista pronásledující zloděje se bezradně zastavil na křižovatce.

[A] přívlastek shodný – předmět

[B] předmět – přívlastek neshodný

[C] příslovečné určení místa – předmět

[D] předmět – příslovečné určení místa

[E] přívlastek shodný – příslovečné určení místa

[F] příslovečné určení místa – přívlastek neshodný

2024 C

1

Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

[A] Její nepravidelný dech se postupně zcela sklidnil.

[B] Po prohraném turnaji nedokázal skrýt své zklamání.

[C] Jeho strastiplná životní cesta byla úspěšně zfilmována.

[D] Výpadek elektriny byl způsoben zpřetrhaným vedením.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–4

TEXT 1

(1)

Zní noci a větrem kopyt hlas.
Kdo jede domů v tak pozdní čas?
To otec se vrací s chlapcem tmou,
bezpečně drží ho na rukou.

(2)

„Můj synku, proč tiskneš se ke mně blíž?“
„Je tu král duchů, nevidíš?
Má korunu, žezlo a bílý šat.“
„To je cár mlhy jen, noční chlad.“

(3)

»Chlapečku hezký, pojď jen k nám,
tisíce krásných her já znám.
Má zahrada pestrá, samý květ,
s mou matkou budeš si vyprávět.«

(4)

„Neslyšíš, tatínku, jeho hlas?
Král duchů mi šeptá a slibuje zas.“
„Buď klidný, můj chlapče, neměj strach;
to vítr šelestí v korunách.“

(5)

»Chceš, chlapče milý, se mnou jít?
Mé dcerky tě chtějí potěšit.
Mé dcerky hlídají půlnoční Rýn
a ztiší tě tancem a zpíváním svým.«

(6)

„Tatínku, táto, ty nevidíš snad
královny dcerky tam u řeky stát?“
„Vidí je, chlapče, oči mé,

2

jsou to jen vrby šedivé.“
(7)
»Můj jsi jen, můj, chci tě v království svém;
ty se mnou jít musíš: v dobrém, či v zlém.«
„Ach, tatínku můj, bolest veliká,
král duchů teď se mě dotýká!“
(8)
Zděsí se otec, v trysk se dá,
v náručí dítě mu nařiká.
Do dvora z posledních dojel sil,
na jeho rukou syn mrtvý byl.

(J. W. Goethe, Král duchů, upraveno)

TEXT 2

Anafora – opakování téhož slova či slovního spojení na samém začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

2

Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

[A] Chlapce dost vyděsilo, že si jeho otec spletl šedé vrby s dcerami krále duchů.

[B] Chlapcův otec se během cesty dozvěděl, že jeho syn slyšel šeptat krále duchů.

[C] Dcery krále duchů začaly tančit a zpívat, aby zmírnily chlapcův rostoucí neklid.

[D] Král duchů popsal chlapci své království, jehož hranice tvoří zahrada plná květů.

3

Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

[A] Jak v páté části textu, tak v šesté části textu se vyskytuje anafora.

[B] Ani v páté části textu, ani v šesté části textu se nevyskytuje anafora.

[C] Anafora se vyskytuje v páté části textu, nikoli však v šesté části textu.

[D] Anafora se vyskytuje v šesté části textu, nikoli však v páté části textu.

4

Tvrzení č. 1: V druhé části TEXTU 1 promlouvají v přímé řeči celkem tři postavy, a to chlapcův otec, chlapec a jako poslední král duchů.

Tvrzení č. 2: TEXT 1 vykazuje znaky balady.

Je alespoň některé z výše uvedených tvrzení pravdivé?

[A] Pravdivé je pouze tvrzení č. 1.

[B] Pravdivé je pouze tvrzení č. 2.

[C] Pravdivé je každé z těchto tvrzení.

[D] Pravdivé není ani jedno z těchto tvrzení.

5

Vypište z každé z následujících vět (5.1 a 5.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

5.1 Podle naší lékařky chybí v současné době mnoha lidem nejen kvalitní spánek, ale i vyvážená strava.

5.2 Sklenice vychlazené limonády byly po těchto mimořádně vyčerpávajících výkonech vítaným osvěžením.

6

Přiřaďte k jednotlivým souvětím (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

6.1 Ten hňup z protějšího domu velice rád šíří pomluvy, jeho žena je prý zase hodně škodolibá.

6.2 Naše dvouleté batole pořád něco brebentí, nikdo ale tu jeho zvláštní hatmatilku moc nechápe.

6.3 Nelibě páchnoucí psi exkrementy pokrývaly značnou část trávníku, přestože u každého odpadkového koše byly k dispozici papírové sáčky.

[A] V tomto souvětí není žádné citově zabarvené slovo.

[B] V každé větě tohoto souvětí je pouze jedno citově zabarvené slovo.

[C] V první větě tohoto souvětí není žádné citově zabarvené slovo, v druhé větě tohoto souvětí je pouze jedno citově zabarvené slovo.

[D] V první větě tohoto souvětí je pouze jedno citově zabarvené slovo, v druhé větě tohoto souvětí není žádné citově zabarvené slovo.

[E] V první větě tohoto souvětí jsou celkem dvě citově zabarvená slova, v druhé větě tohoto souvětí je pouze jedno citově zabarvené slovo.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–12

(1) Jedním z vynálezů, které výrazně ovlivnily medicínu a biologii, je určitě mikroskop. Tento přístroj umožnil pozorovat i objekty pro lidské oko neviditelné.

(2) První použitelný mikroskop zkonstruovali na konci 16. století Hans a Zacharias Janssenovi. Jejich vynález veřejnost nejdřív vnímala pouze jako kuriozitu. Rané modely mikroskopu měly nejvýše desetinásobné zvětšení, obraz byl navíc rozmazaný. Průlom nastal díky jednomu obchodníkovi s textilem. Antoni van Leeuwenhoek (1632–1723) zprvu začal mikroskop vylepšovat, aby mohl pozorovat strukturu vláken látek, které prodával. Později pod mikroskopem zkoumal také vlasy či lidskou krev – údajně jako první člověk na světě spatřil krevní buňky. Dochované van Leeuwenhoekovy mikroskopy mají 275násobné zvětšení pozorovaného objektu, podle mínění některých vědců je ale možné, že van Leeuwenhoek svým nejlepším výrobkem dosáhl 500násobného zvětšení.

(3) Všichni zmínění muži vyráběli pouze optické mikroskopy: ty objekt přibližují pomocí čoček, mají ovšem své limity. Detailnější průzkum mikrosvěta umožnil až elektronový mikroskop, jehož prototyp sestrojil v roce 1932 německý fyzik Ernst Ruska. Tento přístroj překonal i nejpokročilejší optické mikroskopy, a to jak z hlediska přiblížení, tak z hlediska ostrosti. V roce 1986 Ruska za svůj vynález i celoživotní práci zasloužené získal Nobelovu cenu. Současné mikroskopy jsou schopny zvětšit vzorek až milionkrát.

(4) Přiblížit si aspoň trochu nějaký objekt se vám ovšem podaří i bez mikroskopu, a dokonce je to velmi jednoduché. Sestrojit čočku totiž ZVLÁDNETE i doma. Kancelářskou svorku vytvarujeme do smyčky co nejpodobnější kruhu, jehož průměr by měl být asi 2 mm. Smyčku pomazeme olejem, aby se na ní vytvořil jemný povlak, ponoříme **ji** do vody a pak pomalu vytáhneme ven. Kapka vody, která ve smyčce zůstane, bude sloužit jako čočka a objekty zvětší přibližně dvojnásobně.

(P. Sládek, O mikroskopech; www.abicko.cz, upraveno)

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

7.1 Ernst Ruska získal Nobelovu cenu, a to za elektronový mikroskop vynalezený v roce 1986.

7.2 Stejně jako první mikroskop, který vyrobili Hans a Zacharias Janssenovi, byly i všechny van Leeuwenhoekovy mikroskopy optické.

7.3 Poté, co se smyčka z kancelářské svorky ponoří za účelem sestrojení čočky do vody, se průměr této smyčky zvětší zhruba na 4 mm.

7.4 Antoni van Leeuwenhoek zkoumal pomocí mikroskopu lidskou krev v jiném století, než ve kterém byl vyroben první použitelný mikroskop.

8 Která z následujících možností vystihuje čtvrtou část výchozího textu?

(Sloveso *zvládnout* je ve výchozím textu zapsáno velkými písmeny.)

- [A] Tato část textu obsahuje popis pracovního postupu a nevyskytují se v ní slovesa v rozkazovacím způsobu.
- [B] Tato část textu neobsahuje popis pracovního postupu a nevyskytují se v ní slovesa v rozkazovacím způsobu.
- [C] Tato část textu obsahuje popis pracovního postupu, proto je například sloveso *zvládnout* v rozkazovacím způsobu.
- [D] Tato část textu neobsahuje popis pracovního postupu, přesto je například sloveso *zvládnout* v rozkazovacím způsobu.

9

Otázka č. 1: Umožňovaly alespoň některé van Leeuwenhoekovy mikroskopy 275násobné zvětšení pozorovaného objektu?

Otázka č. 2: Vyrobil Antoni van Leeuwenhoek alespoň jeden mikroskop, který umožňoval 500násobné zvětšení objektu?

Lze na základě informací obsažených ve výchozím textu pravdivě odpovědět URČITĚ ANO na některou z výše uvedených otázek?

- [A] Pravdivě odpovědět „určitě ano“ lze pouze na otázku č. 1.
- [B] Pravdivě odpovědět „určitě ano“ lze pouze na otázku č. 2.
- [C] Pravdivě odpovědět „určitě ano“ lze na každou z těchto otázek.
- [D] Pravdivě odpovědět „určitě ano“ nelze na žádnou z těchto otázek.

10 Které z následujících tvrzení o zájmenech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Zájmeno *které* odkazuje ke slovu *látky*, zájmeno *ji* odkazuje ke slovu *voda*.
- [B] Zájmeno *které* odkazuje ke slovu *vlákna*, zájmeno *ji* odkazuje ke slovu *voda*.
- [C] Zájmeno *které* odkazuje ke slovu *látky*, zájmeno *ji* odkazuje ke slovu *smyčka*.
- [D] Zájmeno *které* odkazuje ke slovu *vlákna*, zájmeno *ji* odkazuje ke slovu *smyčka*.

11 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

- [A] určitě – nepochybně
- [B] veřejnost – soukromí
- [C] přiblížení – vzdálenosti
- [D] zaslouženě – neoprávněně

12 Vypište z druhé části výchozího textu tři jednoslabičné spojky.

(Slovo *van* neposuzujte, není správným řešením. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

13 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

13.1 Rozzuření sloni porazili kůly, k nimž byli připoutáni silnými řetězy.

13.2 Vyzýváme žáky k trpělivosti, výsledky zkoušek budou zveřejněny zítra.

13.3 Soused mě poprosil, abych mu na zahradě pomohl shrabat spadané listí.

13.4 Novinář záměrně skreslil skutečnost, což mělo nesmírně závažné důsledky.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

nadsázka
poddaný
předchůdce
nadřízen

podmáčený
předložský
nadjezd
podvázan
předložka
nadbytečný
podíl
předlough
nadávka
podklad
předkrm
nadlehčen

14 Vypište z výchozího textu tři slova, z nichž každé obsahuje předponu končící na samohlásku.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

15 Seřad'te jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- [A] Smrtka překročil práh, sundal si kápi a odhalil smutný obličej. Rozhlédl se po předsíni a okamžitě si všiml Citry. Usmál se na ni a řekl: „Ahoj, Citro.“
- [B] „Dobrý den, Vaše Ctihodnosti,“ dostala ze sebe Citra. „Ahoj,“ ozval se Citřin mladší bratr Ben, kterého z pokoje přilákal hluboký tón smrtkova hlasu, a pak se podíval na svou sestru a matku.
- [C] Pachtila se tam s obědem. Snažila se, aby byl ten nejlepší, jaký kdy naservírovala. Vaření sice nebyla její specialita, dnes ovšem na jejím diskutabilním kuchařském umu zjevně závisely životy jejích blízkých.
- [D] Skutečnost, že zná její jméno, ji ochromila. „Nebud' nezdvouřilá,“ vyhrkla Citřina matka, „a odpověz hostu na pozdrav.“
- [E] Potom přešel do obýváku a trpělivě čekal na oběd. Bylo příliš troufalé myslet si, že ho k nim přivedlo jídlo a nic jiného? Koneckonců i smrtky musí někde jíst. Svě úmysly si ale smrtka nechal pro sebe. Citřina matka mu přinesla něco k pití a ihned zmizela v kuchyni.
- [F] Hlavou se mu honilo totéž, o čem přemýšleli ostatní: Pro koho si ten smrtka přišel? Příchozí si ale jejich rozpaků nevšímal a klidně řekl: „Když jsem šel kolem vašeho bytu, ucítil jsem něco lákavého.“

(N. Shusterman, Smrtka, upraveno)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

O prázdninách se Matěj a jeho kamarádi vydali do Slovinska. Jejich týdení pobyt začal sjížděním divoké řeky **Soči**. Když se plavili zpěněnými peřejemi, každému z nich srdce hlasitě bilo vzrušením. Řeka je uchvátila svou průzračnou vodou, v níž se zrcadlily malebné štíty hor. Nesčetné reklamní poutače ve městě pak chlapce nalákali na adrenalinový zážitek, při němž se

zdolávají úzké soutězký, a to vždy shora dolů. Na lanech se spouštěli ze strmých skal, prolézali tmavými jeskyněmi a z vyvýšených míst skákali do hlubokých tůní.

V následujících dnech se všichni věnovali objevování dalších krás **slovinského pohorí**. Trasy jejich výprav zpravidla vedly zelenými pastvinami, na nichž se poklidně pásł dobytek. Chlapci byli jako u vytržení, když se jim z nejvyššího vrcholu Slovinska otevřely dechberoucí výhledy do krajiny. Tyto dny sice byly extrémě nabitě sportovními aktivitami, přátelé ale ničeho nelitovali. Bylo to úžasné dobrodružství.

16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je **pravopisně správně**.

(Slova zapište bezchybně; ohebná slova zapište ve stejném tvaru, v němž jsou užita v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání. Podtržené výrazy jsou zapsány správně.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Táta se jako obvykle chystal doprovodit Pepu na trénink, dokonce kvůli tomu odložil pracovní schůzku, když mu Pepa nečekaně oznámil, že dnešní trénink byl včera zrušen. Táta na to zareagoval: „Pepo, taky se to nemusím dozvídat až na poslední chvíli!“

17 Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje přímou řeč z výchozího textu?

- [A] Vykřičník na konci přímé řeči, v níž je vyjádřena tátova výtká, je užit chybně.
- [B] Vykřičník na konci přímé řeči, v níž je vyjádřena Pepova výtká, je užit chybně.
- [C] Vykřičník na konci přímé řeči, v níž je vyjádřena tátova výtká, není užit chybně.
- [D] Vykřičník na konci přímé řeči, v níž je vyjádřena Pepova výtká, není užit chybně.

18 Na vynechané místo (*****) v českém ustáleném slovním spojení doplňte příslušné přídavné jméno v náležitém tvaru.

Pavla vždy byla nevýrazná, nerozhodná, pasivní, zkrátka taková neslaná *****.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–24

TEXT 1

Vasilisa prchala temnou chodbou. Několika skoky zdolala schodiště, rozrazila dveře a vtrhla do knihovny. Byl tu klid – hrobové ticho narušovalo jen pravidelné **tíkáni** hodin. Vasilisa si nebyla jistá, jestli její bratr Sever a jeho kamarád Mark neběží za ní. Raději proto pospíchala k oknu a zase se schovala za tím samým červeným závěsem jako dnes ráno. Cítila se hrozně, nakonec se ale rozhodla, že se svým pronásledovatelům postaví. Přemýšlela, jakou strategii zvolit. Má nejdřív skočit po krku Markovi, *****?

Vtom se z chodby ozvaly čísi kroky a dveře do knihovny zavrzaly. Vasilisa opatrně vykoukla zpoza závěsu. Mezi regály plnými knih kráčeli lidé v tmavých pláštích, tváře zakryté širokými kápěmi. Postavy **minuly** dívku a zastavily se u stěny, na níž byly zavěšeny obrovské hodiny. Muž, který stál stěně nejbliž, namířil ruku k hodinám a řekl: „Přechod na Eflaru.“ Vasilisa **málem** vykřikla. Poznala totiž hlas svého otce – Severina staršího. Jedna z přihlížejících postav v kápích mu podala svíčku a on ji přidržel u velké **hodinové** ručičky. Pak se stalo něco ještě podivnějšího. Ručička na ciferníku se roztočila neuvěřitelnou rychlostí a část hodin prostoupila stěnou. Vzápětí se zeď úplně rozplynula. **Místo** ní prostor zaplavila jakási šedivá mlha. Postavy v pláštích v ní záhy zmizely a Vasilisa opět osířela.

Dívka vylezla ze svého úkrytu a opatrně přistoupila k té zvláštní stěně. Po chvilce váhání strčila do šedé hmoty ruku až po zápěstí. Nic hrozného se nestalo. Odhodlala se tedy ponořit do mlhy obě

ruce. Zase nic. Akorát v té mlze bylo o dost chladněji než v knihovně. Co teď? Vasilisa nevěděla, zda má v tomto experimentu pokračovat. Náhle k ní z chodby pronikl bratrův hlas: „Zrzka je určitě v knihovně! Tentokrát si to vypije!“ Vasilisa rázem pochopila, co musí udělat. Nebojálně vkročila do šedé mlhy.

(N. Ščerbová, Klíč k času, upraveno)

TEXT 2 Podstatné jméno typu A (např. *kymácení*) je utvořeno ze slovesa a označuje děj nebo stav. **Podstatné jméno typu B** (např. *lupení*) je utvořeno z podstatného jména a děj ani stav **neoznačuje**.

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

- 19.1 Poté, co se stěna s hodinami rozplynula, se v celé knihovně hodně ochladilo.
- 19.2 Mezi osobou, která vyslovila slova *přechod na Eflaru*, a Vasilisou je příbuzenský vztah.
- 19.3 Na temné chodbě, po níž Vasilisa utíkala, se nacházejí jediné dveře a ty vedou přímo do knihovny.
- 19.4 Vasilisa byla toho dne, kdy mezi regály s knihami zahlédla lidi v tmavých pláštích, v knihovně minimálně dvakrát.
- 20 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) v TEXTU 1, aby se v příslušném větěm celku uplatnil vylučovací poměr?

- [A] a tak se vrhnout na Severa
- [B] nebo se vrhnout na Severa
- [C] a pak se vrhnout na Severa
- [D] neboli se vrhnout na Severa

21

Tvrzení: Těsně předtím, než se ručička na ciferníku roztočila neuvěřitelnou rychlostí, se v knihovně nacházely *****.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (***) ve výše uvedeném tvrzení, aby toto tvrzení odpovídalo TEXTU 1?**

- [A] celkem tři osoby: Vasilisa, její otec a další člověk
- [B] celkem tři osoby: Vasilisa, její otec a Severin starší
- [C] minimálně čtyři osoby, a to včetně Vasilisy a jejího otce
- [D] minimálně čtyři osoby, a to včetně Vasilisy a jejího bratra Severa

22 Které z následujících tvrzení o slovech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- [A] Obě tato slova jsou podstatná jména typu A.
- [B] Obě tato slova jsou podstatná jména typu B.
- [C] Slovo *tíkání* je podstatné jméno typu A, slovo *váhání* je podstatné jméno typu B.
- [D] Slovo *tíkání* je podstatné jméno typu B, slovo *váhání* je podstatné jméno typu A.

23 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

- [A] Slovo *minuly* je v textu užito ve stejném významu jako v souvětí *Minuly už dva roky, ale ona se stále nevracel.*
- [B] Slovo *málem* je v textu užito ve stejném významu jako v souvětí *Letenka byla drahá, proto v cizině musel vystačit s málem.*
- [C] Slovo *hodinové* je v textu užito ve stejném významu jako ve větě *Vlak nabral hodinové zpoždění.*
- [D] Slovo *místo* je v textu užito ve stejném významu jako ve větě *Nakonec místo deseti lidí přišlo jen pět.*

24 Který z následujících úseků
TEXTU 1 neobsahuje
podstatné jméno užívané v 7. pádě?

- [A] mezi regály plnými knih
- [B] část hodin prostoupila stěnou
- [C] několika skoky zdolala schodiště
- [D] vtom se z chodby ozvaly čísi kroky

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Historie suchého zipu sahá do 40. let minulého století, kdy švýcarský inženýr Georges de Mestral po příchodu z túry našel na svém oblečení ježaté kuličky lopuchů. Po důkladném prozkoumání oděvu zjistil, že tyto kuličky mají drobné háčky, jimiž se přichytávají na různé povrchy. De Mestrala napadlo, že stejný princip využije při vývoji nového způsobu zapínání.

Po osmiletém výzkumu de Mestral konečně představil světu výsledek své práce: dva pruhy textilie, z nichž jeden byl pokryt tisíci malých háčků a druhý tisíci malých oček. Jeho vynález se zprvu stal terčem posměchu. Obrat nastal až začátkem 60. let, kdy se suchý zip začal využívat v kosmonautice. Představoval totiž ideální řešení pro upevnění nástrojů ve stavu beztlíže a také usnadňoval astronautům oblékání do skafandrů.

V roce 1968 začala společnost Puma vyrábět tenisky se zapínáním na suchý zip, ***** v obuvnictví způsobila doslova revoluci. I malé děti, jimž vázání tkaniček dělalo problém, si ***** němu mohly boty snadno zapínat samy. Záhy suchý zip našel využití v nemocnicích, automobilech či letadlech. Není divu – čtverec suchého zipu o rozměrech 5×5 cm totiž udrží až 80kilogramovou zátěž. De Mestral tak všem pochybovačům ukázal, kdo je tady králem: ještě za jeho života se na světě ročně prodávalo 55 milionů metrů suchého zipu.

(zoom.iprima.cz, upraveno)

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

25.1 V nemocnicích se suchý zip začal využívat dříve než v automobilech.

25.2 Čtverec suchého zipu o straně 5 centimetrů je schopen udržet zátěž o hmotnosti až 80 kilogramů.

25.3 Od doby, kdy Georges de Mestral vynalezl suchý zip, do doby, kdy tento inženýr zemřel, se na světě prodalo celkem 55 milionů metrů suchého zipu.

25.4 To, že výroba jedného pruhu textilie obsahujúceho tisíce háčků a jedného pruhu textilie obsahujúceho tisíce očiek trvala de Mestralovi osm let, vzbudilo posmešné reakce.

26 Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu je nutné doplnit slovo tak, aby příslušné větné celky byly smysluplné a gramaticky správné. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova?

- [A] čímž – k
- [B] nímž – k
- [C] čímž – díky
- [D] nímž – díky

27 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje sloveso nedokonavé?

- [A] našel na svém oblečení
- [B] historie suchého zipu sahá
- [C] stejný princip využije při vývoji
- [D] po důkladném prozkoumání oděvu zjistil

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 28

Věta č. 1: Nejúspěšnější řešitel od nás získá zajímavou odměnu. **Věta č. 2:** Jeho neodbytné dotazy jako obvykle zůstaly nezodpovězeny.

28 Které z následujících tvrzení o větech z výchozího textu je pravdivé?

- [A] Obě tyto věty jsou zapsány pravopisně správně.
- [B] Každá z těchto vět obsahuje pravopisnou chybu.
- [C] Věta č. 1 je zapsána pravopisně správně, věta č. 2 obsahuje pravopisnou chybu.
- [D] Věta č. 1 obsahuje pravopisnou chybu, věta č. 2 je zapsána pravopisně správně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Několik dní jsme se zabývali výsledky průzkumu
***** na žádost inspekce. Nakonec jsme hypotézu
••••• týmem odborníků zamítli.

29

29.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *provedený*, který patří na první vynechané místo (***) ve výchozím textu.**

29.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *předložený*, který patří na druhé vynechané místo (••••) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky i pravopisně správný.)

30 Přiřaďte k jednotlivým souvětím (30.1–30.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

30.1 Pokud získá zlato, proslaví se jistě i mezi lidmi, kteří se o sport nezajímají.

30.2 Děda nám letos slíbil, že nás vezme k moři, nakonec jsme ale nikam nejeli.

30.3 Když Markéta zase ztratila mobil, její otec se rozčílil, až se celý třásl vzteky.

30.4 Nikdy nehrála hry, jejichž cílem je pouze zábava, a tak i teď seděla v koutě.

- [A] Pouze druhá věta v tomto souvětí je vedlejší: tato věta rozvíjí sloveso z první věty.
- [B] Pouze druhá věta v tomto souvětí je vedlejší: tato věta rozvíjí příslovce z první věty.
- [C] Pouze druhá věta v tomto souvětí je vedlejší: tato věta rozvíjí podstatné jméno z první věty.
- [D] První a třetí věta v tomto souvětí jsou vedlejší: každá z nich rozvíjí sloveso z věty hlavní.
- [E] První a třetí věta v tomto souvětí jsou vedlejší: první věta rozvíjí sloveso z věty hlavní, třetí věta rozvíjí podstatné jméno z věty hlavní.
- [F] První a třetí věta v tomto souvětí jsou vedlejší: první věta rozvíjí příslovce z věty hlavní, třetí věta rozvíjí podstatné jméno z věty hlavní.

1 Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

- [A] Ve skromném příbytku s prkennými stěnami se cítila příjemně.
- [B] Operace kolenního kloubu ho přiměla ke změně životního stylu.
- [C] Kvůli senné rýmě si pobyt na letním táboře nakonec příliš neužil.
- [D] Domorodci bydleli společně se slepicemi ve slaměnných chýších.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–4

TEXT 1

Zas noci červnové s tichými blesky jdou. Jsou jasné, zamlklé, s měsíčním polosvitem, dech trávy požaté zas táhne zahradou a větřík dřímavý se zlehka vlní žitem.

Spí všecko, všecko spí, je tichá zmlklá ves, jen chřástal nad vodami zalká přerývaně, víc voní bez a kmín a bouřněj šumí jez v tom tichu velikém, jež oblévá mi skráně.

Hle, měsíc veliký jak hoří nad splavem... A kolem dokola co hvězd se zatřpytilo. Snad kdyby štěstí šlo po dlouhých dobách sem, by ani za noci v tmách lesů nezbloodilo.

Vysvětlivka: *chřástal vodní* – pták žijící u vod

(A. Sova, Červnové noci)

TEXT 2

Rým typu A má rýmové schéma *abba*.

příklad:	rýmové schéma:
Dávno kostelíček zbořen,	a
umlkly už zvonka zvuky,	b
a kde někdy stály buky,	b
sotva jaký hnije kořen.	a

Rým typu B má rýmové schéma *abab*.

příklad:	rýmové schéma:
Nad školou lítá racek,	a
vzduch voní skořicí	b
a úča volá: Macek,	a
nespi mi v lavici.	b

2

Tvrzení: TEXT 1 čtenářům zprostředkovává jak představy sluchové, např. v úseku *********, tak představy zrakové, např. v úseku *********.

Na každé z vynechaných míst (***) ve výše uvedeném tvrzení je nutné doplnit jeden z úseků podtržených v TEXTU 1, aby toto tvrzení bylo pravdivé. Které dva úseky je nejvhodnější doplnit do daného tvrzení?**

(Ve správném řešení musí být úseky uvedeny v pořadí odpovídajícím posuzovanému tvrzení.)

- [A] by ani za noci v tmách lesů nezbloodilo – hle, měsíc veliký jak hoří nad splavem
- [B] by ani za noci v tmách lesů nezbloodilo – víc voní bez a kmín a bouřněj šumí jez
- [C] jen chřástal nad vodami zalká přerývaně – hle, měsíc veliký jak hoří nad splavem
- [D] jen chřástal nad vodami zalká přerývaně – víc voní bez a kmín a bouřněj šumí jez

3 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2. Vysvětlivka není součástí třetí sloky.)

- [A] Ve všech slokách se vyskytuje rým typu A.
- [B] Ve všech slokách se vyskytuje rým typu B.
- [C] V jedné sloce se vyskytuje rým typu A, ve dvou slokách se vyskytuje rým typu B.
- [D] V jedné sloce se vyskytuje rým typu B, ve dvou slokách se vyskytuje rým typu A.

4 Která z následujících možností nejlépe vystihuje TEXT 1?

- [A] Jde o epickou báseň s přírodní tematikou.
- [B] Jde o lyrickou báseň s přírodní tematikou.
- [C] Jde o epickou báseň, jejímž ústředním tématem jsou nebeská tělesa.
- [D] Jde o lyrickou báseň, jejímž ústředním tématem jsou nebeská tělesa.

5 Vypište z každé z následujících vět (5.1 a 5.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

5.1 Zásadní změny v meziměstské dopravě musí příslušní radní obou měst ještě důkladně projednat.

5.2 Na rozdíl od něj bys nám ty s řešením této složité situace určitě bez váhání pomohla.

6 Přiřaďte k jednotlivým souvětím (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Podtržená slova posuzujte v kontextu příslušného souvětí. Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

6.1 Petře, ty jeden troubu, říkáš úplně nesmysly, tak konečně přestaň žvanit.

6.2 Bernardýni jsou dobrosrdečná psiska, kterým z tlamy neustále kapou sliny.

6.3 Její šéf měl vztek, protože fixlovala se svojí docházkou a pořád dělala ksichty.

- [A] Ze všech podtržených slov je citově zabarvené pouze to první.
- [B] Ze všech podtržených slov je citově zabarvené pouze to druhé.
- [C] Citově zabarvená jsou celkem dvě podtržená slova, a to první a druhé.
- [D] Citově zabarvená jsou celkem dvě podtržená slova, a to první a třetí.
- [E] Citově zabarvená jsou celkem dvě podtržená slova, a to druhé a třetí.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–12

(1) Ke známým symbolům Austrálie patří kromě budovy opery v Sydney i obrovský skalní útvar z červeného pískovce, ležící v australské poušti. Tento pískovcový monolit (přírodní objekt z jediného kusu horniny) ztělesňuje dávnou minulost země protinožců. Domorodí obyvatelé ho zprvu pojmenovali Uluru, později se stal známým také jako Ayersova skála – roku 1873 ho takto nazval průzkumník William Gosse.

Unikátní přírodní objekt má díky specifickému složení pískovce načervenalý **nádech**. Uluru navíc každý den prochází **nevšední** barevnou proměnou: od ranní jantarové přes karmínovou až po sytě oranžovou při západu slunce. Za úchvatné vizuální efekty mohou podle vědců sluneční paprsky.

(2) Uluru lze spatřit už ze vzdálenosti sta kilometrů: nad okolní rovinatou krajinu ční do výšky 348 metrů a jeho obvod při úpatí měří 9,4 kilometru. Celý skalní útvar je možné obejít po zemi například po turistické stezce Uluru Base Walk, vinoucí se jen pár metrů od nejspodnější části monolitu. Při návštěvě červené skály je ovšem nutné počítat s extrémními teplotami: v létě mohou v této oblasti dosahovat až 47 °C. Navzdory tomu sem ročně zavítá okolo 250 000 turistů z celého světa. Řada z nich přitom netuší, že se dívá pouze na vrcholek skály. Větší část Uluru je totiž schovaná pod zemským povrchem: předpokládá se, že by místy mohla sahát až do hloubky pěti kilometrů.

(3) Oblast, v níž se monolit nachází, patřila odpradávná lidu Anangu. Pro tyto původní obyvatele Austrálie mělo celé území včetně Uluru vždy posvátný význam. V roce 2019 byl proto turistům výstup na Uluru oficiálně zakázán. Turistické stezky jsou od posvátných míst odděleny plotem a vstup do ohrazeného prostoru je

2024 D

považován za přečin. Přesto k Uluru dál proudí davy návštěvníků a **neodradí** je ani vysoké ceny – noc v luxusním stanu **vyjde** v přepočtu zhruba na 40 000 korun.

(D. Brewer a kol., *Planeta tajuplných světů*; www.national-geographic.cz, upraveno)

7

Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

7.1 Průměrné teploty v oblasti, v níž se nachází Uluru, dosahují 47 °C.

7.2 Obejde-li člověk celý skalní útvar po stezce Uluru Base Walk, ujde přesně 9 400 metrů.

7.3 Když v roce 2019 lid Anangu prohlásil celé území kolem Uluru za posvátné, turistům byl ihned zakázán výstup na tuto skálu.

7.4 Jak název *Ayersova skála*, tak název *Uluru* označují tentýž skalní útvar, pojmenování *Ayersova skála* je ale mladší než pojmenování *Uluru*.

8

Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- [A] Hlavním účelem tohoto textu, do něhož jsou začleněny prvky popisu, je seznámit čtenáře s historií Austrálie.
- [B] Hlavním účelem tohoto textu, jehož druhá část obsahuje líčení (tj. subjektivně zabarvený popis), je seznámit čtenáře s historií Austrálie.
- [C] Hlavním účelem tohoto textu, do něhož jsou začleněny prvky popisu, je seznámit čtenáře s jedním australským přírodním objektem.
- [D] Hlavním účelem tohoto textu, jehož druhá část obsahuje líčení (tj. subjektivně zabarvený popis), je seznámit čtenáře s jedním australským přírodním objektem.

9

Informace č. 1: Větší část Uluru je skrytá pod povrchem Země.

Informace č. 2: Část Uluru sahá do hloubky 5 km pod povrch Země.

Které z následujících tvrzení o výše uvedených informacích je pravdivé?

- [A] Každá z těchto informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako zcela jistá.
- [B] Každá z těchto informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako nejistá.
- [C] Informace č. 1 je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako jistější než informace č. 2.
- [D] Informace č. 2 je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako jistější než informace č. 1.

10

Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje sloveso dokonavé?

- [A] každý den prochází
- [B] patřila odpradávná lidu
- [C] proudí davy návštěvníků
- [D] ho takto nazval průzkumník

11

Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma? (První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- [A] nádech – výdech
- [B] nevšední – běžnou
- [C] neodradí – doporučí
- [D] vyjde – zajde

12

Vypište z první části výchozího textu tři dvouslabičné předložky.

(Vlastní jména neposuzujte, nejsou správným řešením. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

13

13.1 Některé silnice v tomto kraji byly lemovány vysokými topoli.

13.2 Na včerejší narozeninové oslavě poprvé potkala Tomášovi rodiče.

13.3 Veškeré informace novinářům sdělíme po skončení soudního přelíčení.

13.4 Po setmění se kvůli dotěrnému hmyzu všichni odebrali zpět do chalupy.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

klobouk
zauzený
eunuch
aplau
astronaut
eukalyptus
doušek
poutav
prodloužený
nafoukaný
dinosaurus
samou
skautský
kauza
zneuctěný
saun

14

Vypište z výchozího textu tři slova, která neobsahují dvojhlásku.

(Posuzujte pouze spisovnou výslovnost slov. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

15

Seřad'te jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- [A] Jakmile se černému bojovníkovi dostalo za tento výkon zasloužené pochvaly, odcválal na konec kolbiště a nechal Vyděděného rytíře, aby se s posledním soupeřem vypořádal sám.
- [B] Turnaj se pomalu chýlil ke konci. V družině Vyděděného rytíře byl také muž v černém brnění na černém koni. Během souboje si všiml, že jeho vůdce je v úzkých.
- [C] Snad chtěl naznačit, že si nepřeje přílbou sejmut. Maršálové však trvali na svém, a tak ji nakonec sňal. Diváci spatřili smrtelně bledou tvář mladého muže, po níž stékaly praménky krve. V tom okamžiku se Roweně z hrdla vydral slabý výkřik. Toho mladíka přece zná.
- [D] Ihned pobídl koně a vyrazil Vyděděnému rytíři na pomoc. Zasadil jednomu z protivníků takovou ránu, že se Sas v bezvědomí skácel z koně.
- [E] Rowena se právě chystala položit hrdinovi vítězný věnec na přílbou, když vtom maršálové na tribuně zvolali: „Na obnaženou hlavu.“ Vyděděný rytíř zamumlal několik tichých slov.
- [F] Závěr turnaje již nebyl tak obtížný. Vyděděný rytíř se naposledy rozjel, zaútočil dřevcem na protivníkovu koně a ten se i se svým pánem vzápětí zmítal na zemi. Princ Jan už nemohl nic namítat a musel Vyděděného rytíře prohlásit za vítěze dne.

(W. Scott, *Ivanhoe*, upraveno)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

V neděli se Ondra s Michalem vypravili na výlet. Ondra rád fotí přírodu a její zvířecí obyvatele. Kamarádi proto zamířili do Milovic, kde se nachází jedna z nejvýznamnějších českých přírodních rezervací. Tamější stepi, porostlé vzácnými rostlinami, jsou domovem mnoha druhů bezobratlých živočichů. Na pastvinách se skvěle daří velkým býložravcům. Po fotografii s místními divokými koňmi Ondra toužil už dlouho.

2024 D	<p>Kluci vyrazili po zarostlé pěšině podél dřevěné ohrady. Po cestě neustále naráželi na pozůstatky lidské činnosti, třeba na staré kamenné sloupky, občas se museli brodit mělkými potůčky. S napětím vyhlíželi koňské stádo. Několikrát si mysleli, že už ho vidí, ale to je jen spletli svými siluetami husté keře. Během vycházky chlapci zahlédli ve zmněti křovin zajíce a lišku, nic většího ale neobjevili, což je spočátku mrzelo. Nakonec se ale shodli na tom, že nemá smysl se tím trápit.</p>
	<p>16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně. (Slova zapište bezchybně; ohebná slova zapište ve stejném tvaru, v němž jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání. Podtržené slovo je zapsáno správně.)</p>
<hr/>	
VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17	
<p>Mezi vládci podsvětí nacházíme velkou rozmanitost. Liší se jejich počet a jsou genderově různorodí. Přesto i u nich lze najít společné znaky – všichni disponují značnou mocí a mají absolutní vládu nad podsvětím, do níž jim nikdo nesmí zasahovat.</p> <p>Germáni mají za vládkyni podsvětí nestvůru Hel, zatímco u Finů vládne v podsvětí bůh Tuoni. Obě podsvětí se jmenují podle svých vládců, protože byla vytvořena až na základě jejich přání. Oproti tomu podsvětí v řecké mytologii vzniklo dávno předtím, než se vlády nad ním ujal Hádes.</p> <p>(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)</p>	

<p>17 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?</p> <ul style="list-style-type: none">[A] Jde o vyprávění příhody o vládcích podsvětí z různých mytologií.[B] Jde o vyprávění příhody o společných znacích různých vládců podsvětí.[C] Jde o neumělecký text zabývající se vládci podsvětí z různých mytologií.[D] Jde o neumělecký text zpochybňující společné znaky různých vládců podsvětí.	<p>18 Na vynechané místo (*****) v českém ustáleném slovním spojení doplňte příslušné sloveso v infinitivu.</p> <p>Petr chtěl pozvat Janu na rande. S pozváním ale otálel, a tak ho předběhl Kuba. Ted' už Jana chodí s Kubou a Petr je na sebe naštvaný, že se neodhodlal dřív. Jenže pozdě bycha *****.</p>
<hr/>	
VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–24	
<p>TEXT 1</p> <p>(1) Jakmile se sluneční paprsky dotkly okenní ŘÍMSY, Paul otevřel oči. Do LOŽNICE vešla jeho matka. „Spal jsi dobře?“ ujistila se a začala mu vybírat oblečení. V jejích pohybech bylo možné postřehnout náznak nervozity. Když Paulovi podávala sako, pronesla naléhavě: „Obleč se, Ctihodná matka už na tebe čeká.“</p> <p>Paul se posadil: „Co je to gom džabbár?“</p> <p>„<u>Brzy to zjistíš!</u>“ Z matčina hlasu vycítíl strach.</p> <p>Ctihodná matka seděla v salonu a vyčkávala. Dnes ráno si připadala dost nedůtklivá. Připisovala to cestě kosmickým prostorem. Jenže Paulovu zkoušku musela osobně vést osoba disponující vnitřním zrakem. Tomuto úkolu, jenž jí byl svěřen, se Ctihodná matka zkrátka nemohla vyhnout.</p> <p>Do místností vešla Jessica se synem a poklonila se. Staré oči se na ni podívaly *****: „Jessico, nech nás s Paulem o samotě.“</p>	

<p>Když Paulova matka odešla, obrátila se stařena na Paula: „Přístup ke mně!“</p> <p>Rozkaz Ctihodné matky ho zasáhl jako bič. Paul poslechl dříve, než o tom mohl začít uvažovat. Žena vyňala ze záhybů svého roucha zelenou krychli. Jedna strana krychle nebyla uzavřená – černí uvnitř vzbuzovala zvláštní strach.</p> <p>(2) „<u>Vlož do té skříňky pravou ruku!</u>“ přikázala Paulovi Ctihodná matka.</p> <p>S pocitem, že podléhá nátlaku, kterému nedokáže vzdorovat, Paul vsunul ruku do skříňky. Vtom mu Ctihodná matka přiložila ke krku jakýsi předmět.</p> <p>„Paule, u tvé krční tepny držím gom džabbár,“ pronesla stařena. „To je jehla s kapkou jedu na hrotu. Nehýbej se. To je jediné pravidlo zkoušky. Udrž ruku ve skřínce a budeš žít. Když ruku vytáhneš dřív, než zkouška skončí, okusíš jed a hned zemřeš. Tvoje matka tuto zkoušku přežila. Dnes je řada na tobě.“</p> <p>„Co je v té skřínce?“ zajímalo Paula.</p> <p>„Bolest,“ odvětila Ctihodná matka.</p> <p><i>Nesmím se bát, strach zabíjí,</i> pomyslel si Paul a pak nahlas řekl: „Tak do toho!“</p> <p>(F. Herbert, <i>Duna, upraveno</i>)</p>	<p>TEXT 2</p> <p>U slovního tvaru typu A (např. <i>jablku</i>) lze i bez kontextu určit, ve kterém čísle je slovo užito (<i>jablku</i> je buď tvar 3. pádu, nebo tvar 6. pádu, v obou případech však čísla jednotného).</p> <p>U slovního tvaru typu B (např. <i>jablka</i>) <u>nelze</u> bez kontextu určit, ve kterém čísle je slovo užito (<i>jablka</i> je např. tvar 2. pádu čísla jednotného nebo 1. pádu čísla množného).</p>
--	---

<p>19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).</p> <p>19.1 Ctihodné matce jakožto osobě disponující vnitřním zrakem bylo svěřeno vedení Paulovy zkoušky.</p> <p>19.2 Ctihodná matka se na cestu kosmickým prostorem musela vydat už ráno, což způsobilo její rozmrzelost.</p> <p>19.3 Jedna boční stěna skříňky, do níž měl Paul strčit ruku, byla natřena načerno, zatímco ty ostatní byly zelené.</p> <p>19.4 Paul byl informován o tom, že zemře na otravu jedem, pokud při zkoušce předčasně vytáhne ruku ze skříňky.</p> <p>20 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) v TEXTU 1, aby se v dané větě uplatnil odporovací poměr?</p> <ul style="list-style-type: none">[A] krátce, ale nesmlouvavě[B] krátce, tudíž dost nesmlouvavě[C] jednak krátce, jednak nesmlouvavě[D] nejen krátce, ba dokonce dost nesmlouvavě	<p>21 Které z následujících tvrzení o slovních tvarech <i>římsy</i> a <i>ložnice</i> je pravdivé?</p> <p>(Posuzované slovní tvary jsou v TEXTU 1 zapsány velkými písmeny. Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)</p> <ul style="list-style-type: none">[A] Jak <i>římsy</i>, tak <i>ložnice</i> jsou slovní tvary typu A.[B] Jak <i>římsy</i>, tak <i>ložnice</i> jsou slovní tvary typu B.[C] <i>Římsy</i> je slovní tvar typu A, <i>ložnice</i> je slovní tvar typu B.[D] <i>Římsy</i> je slovní tvar typu B, <i>ložnice</i> je slovní tvar typu A.
<hr/>	
<p>22 Tvrzení: V jednu chvíli se v salonu nacházely *****.</p> <p>Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) ve výše uvedeném tvrzení, aby toto tvrzení odpovídalo TEXTU 1?</p>	

- [A] tři osoby, a to Paulova matka jménem Jessica, Paul a Ctihodná matka
- [B] tři osoby, a to Paulova matka, Paul a Ctihodná matka jménem Jessica
- [C] čtyři osoby, a to Paulova matka jménem Jessica, Paul, stařena a Ctihodná matka
- [D] čtyři osoby, a to Paulova matka, Paul, stařena a Ctihodná matka jménem Jessica

23 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež nelze v kontextu TEXTU 1 považovat za synonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- [A] postřehnout – zpozorovat
- [B] vycítil – vytušil
- [C] zasáhl – zakročil
- [D] vzdorovat – čelit

24 Které z následujících tvrzení o dvou větách podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

- [A] V každé z těchto vět se vyskytuje sloveso v rozkazovacím způsobu.
- [B] V žádné z těchto vět se nevyskytuje sloveso v rozkazovacím způsobu.
- [C] Pouze ve větě z první části textu se vyskytuje sloveso v rozkazovacím způsobu.
- [D] Pouze ve větě z druhé části textu se vyskytuje sloveso v rozkazovacím způsobu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

(1) Pompeje, proslulé italské město založené v 6. století př. n. l., zničila erupce sopky Vesuv. Silná vrstva vulkanického popela dokonale zakonzervovala budovy i předměty, což vědcům umožnilo získat informace o podobě tohoto antického sídla i o životě jeho obyvatel. Trosky starověkého města poskytují nová svědectví dodnes.

V roce 2023 archeologové našli na stěně domu, který pravděpodobně sloužil jako pekárna, malbu znázorňující podnos s jídlem a pitím. Kromě datlí, granátového jablka a poháru s vínem je na tácu ještě vyobrazena jakási placka, na níž jsou naskládány různé ingredience. Někteří vědci se domnívají, že je to italský chléb focaccia, podle jiných jde o předchůdce dnešní pizzy. Druhou teorii podporuje také skutečnost, že Pompeje se nacházely poblíž Neapole, která je považována za rodiště pizzy.

(2) Diskuse se strhla i kolem žlutého ovoce, jež je položeno na placce. Původní hypotéza, že je to ananas, byla vyvrácena. Jak upozorňuje britský deník The Guardian, prvními Evropany, kteří se s ananasem seznámili, byli až muži z výpravy Kryštofa Kolumba, Kolumbova expedice se uskutečnila na konci 15. století, Pompeje byly ovšem zničeny v roce 79 n. l. Nicméně ***** už nástěnná malba zachycuje pizzu, ***** něco jiného, jisté je, že jde o unikát. Na jiných antických malbách totiž podobný objekt není.

(www.novinky.cz, upraveno)

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

25.1 Od založení starověkých Pompejí uběhlo více než dva a půl tisíce let.

25.2 Britský deník The Guardian prokázal, že na placce, která byla zobrazena na malbě nalezené v roce 2023, není žádné žluté ovoce

25.3 Na základě placky zobrazené na stěně domu, který byl nalezen v Pompejích, archeologové dospěli k závěru, že v tomto domě byla určitě pekárna.

25.4 Aby vědci získali informace o tom, jak Pompeje vypadaly před výbuchem Vesuvu, museli analyzovat, proč je vrstva vulkanického popela tak silná.

26 Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu je nutné doplnit slovo tak, aby příslušný větný celek byl smysluplný a gramaticky správný. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova?

- [A] at' – nebo
- [B] at' – jenže
- [C] bud' – nebo
- [D] bud' – jenže

27 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- [A] V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí skládající se ze tří vět.
- [B] V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí skládající se ze čtyř vět.
- [C] V první části výchozího textu je podtrženo souvětí skládající se ze dvou vět, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí skládající se ze tří vět.
- [D] V první části výchozího textu je podtrženo souvětí skládající se ze dvou vět, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí skládající se ze čtyř vět.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 28

Věta č. 1: Soukromně se mnou hovořil o své cestě za vytouženým vítězstvím. **Věta č. 2:** Její bezchybné a plynulé vyjadřování se vymyká průměru.

28 Které z následujících tvrzení o větech z výchozího textu je pravdivé?

- [A] Obě tyto věty jsou zapsány pravopisně správně.
- [B] Každá z těchto vět obsahuje pravopisnou chybu.
- [C] Věta č. 1 je zapsána pravopisně správně, věta č. 2 obsahuje pravopisnou chybu.
- [D] Věta č. 1 obsahuje pravopisnou chybu, věta č. 2 je zapsána pravopisně správně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Na jednání pozvali odborníka ***** především díky spolupráci s krizovým štábem. Po několika hodinách se nakonec podařilo dospět k řešení všem stranám.

29

29.1 Napište náležitý spisovný tvar slova uznávaný, který patří na první vynechané místo (***) ve výchozím textu.**

29.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *vyhovující*, který patří na druhé vynechané místo (••••) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky i pravopisně správný.)

30 Přiřaďte k jednotlivým větám (30.1–30.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Větné členy mohou být ve větách uvedeny v libovolném pořadí. Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

30.1 Porušení slibu dívku hluboce ranilo.

30.2 Závěrečná skladba dojala všechny diváky.

30.3 Seznam obsahoval zajímavé knihy o přírodě.

30.4 Gymnasta denně trénoval v tělocvičně sestavu.

- [A] Kromě základní skladební dvojice tato věta obsahuje předmět a dva přívlastky shodné.
- [B] Kromě základní skladební dvojice tato věta obsahuje předmět a dvě příslovečná určení.
- [C] Kromě základní skladební dvojice tato věta obsahuje předmět a dva přívlastky neshodné.
- [D] Kromě základní skladební dvojice tato věta obsahuje předmět, přívlastek shodný a příslovečné určení.
- [E] Kromě základní skladební dvojice tato věta obsahuje předmět, přívlastek neshodný a příslovečné určení.
- [F] Kromě základní skladební dvojice tato věta obsahuje předmět, přívlastek shodný a přívlastek neshodný.

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- [A] Zapomětlivost a roztržitost našeho dědy nám způsobili nejedno překvapení.
- [B] Zapomětlivost a roztržitost našeho dědy nám způsobily nejedno překvapení.
- [C] Zapomnětlivost a roztržitost našeho dědy nám způsobili nejedno překvapení.
- [D] Zapomnětlivost a roztržitost našeho dědy nám způsobily nejedno překvapení.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 2-5

TEXT 1

(1) Jarmilo, ach běda, kde je Hynek, usnul nad kyticí konvalinek. Já jsem také sníval ve svém dětství, chtěl jsem se dát tehdy na letectví: nad zábradlím rozvíklaných schůdků propadal jsem tesknici a smutku, bezradný ve věčném nepokoji hledíval jsem **za bílými stroji**. Štítil jsem se orosené plísně v oknech domků vzhlížejících přísně, rozhledna však, rozkročena k jaru, jako kdyby hrála na kytaru, slyšela můj pláč a moje vzdechy, když jsem míjel postříbřené střechy.

(2) Těžko nevzpomínat bez zármutku města dětských lásek, naivních smutků, žil jsem s jeho světly, s jeho květy, lampář zhasil světla u Lorety. A já prchal po kamenném svahu, **ztrácej**e chvílemi rovnováhu; svatý, jehož socha stála na úbočí, neviděl mě, měl zavřené oči.

Vysvětlivka: Loreta – pražská kaple

(J. Seifert, Rozhledna na Petříně, upraveno)

TEXT 2

V poezii se setkáváme s tím, že něco, co je v běžném životě neživé, je **personifikováno** (personifikace = zosobnění). Např. ve větě *Slunce se na mě smálo* nebo v souvětí *Připadalo mi, že mě slunce hladí po tváři* je personifikováno slunce.

2 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- [A] V textu je popisován konec první dětské lásky.
- [B] V textu je zmíněna socha nejmenovaného světce.
- [C] V textu je zmíněna kytice, kterou Hynek věnoval Jarmile.
- [D] V textu je popisován smutek muže, který zhasíná lampy u Lorety.

3 Které z následujících tvrzení o první části TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

- [A] V této části textu je personifikována plísň.
- [B] V této části textu jsou personifikovány střechy.
- [C] V této části textu je personifikována rozhledna.
- [D] V této části textu jsou personifikovány schůdky.

4

Tvrzení č.1: Slovní spojení *bílé stroje* v TEXTU 1 použil Hynek.

Tvrzení č.2: Slovní spojení *bílé stroje* v TEXTU 1 nejspíše označuje letadla.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení TEXTU 1?

(Posuzované slovní spojení je v TEXTU 1 vyznačeno tučně.)

- [A] ne, žádné z těchto tvrzení
- [B] ano, každé z těchto tvrzení
- [C] ano, avšak pouze tvrzení č. 1
- [D] ano, avšak pouze tvrzení č. 2

5 Které z následujících tvrzení o slovesném tvaru podtrženém v TEXTU 1 je pravdivé?

- [A] Tvar *ztrácej*e v textu vyjadřuje děj následující po jiném ději – dotyčný prchala chvíli poté začal ztrácet rovnováhu.
- [B] Tvar *ztrácej*e v textu vyjadřuje děj následující po jiném ději – dotyčný zhasil světla a chvíli poté začal ztrácet rovnováhu.
- [C] Tvar *ztrácej*e v textu vyjadřuje děj současné probíhající s jiným dějem – dotyčný prchal a zároveň občas ztrácel rovnováhu.
- [D] Tvar *ztrácej*e v textu vyjadřuje děj současné probíhající s jiným dějem – dotyčný zhasil světla a zároveň občas ztrácel rovnováhu.

6 Přiřaďte k jednotlivým větám (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Větné členy mohou být ve větách uvedeny v libovolném pořadí. Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

6.1 Někdo sestře poslal milostný dopis.

6.2 Učebnice angličtiny dostanou žáci později.

6.3 Příchozí ochotně podepsali prezenční listiny.

- [A] Věta obsahuje podmět, přísudek, přívlastek shodný a dva předměty.
- [B] Věta obsahuje podmět, přísudek, přívlastek neshodný a dva předměty.
- [C] Věta obsahuje podmět, přísudek, dva přívlastky shodné a příslovečné určení.
- [D] Věta obsahuje podmět, přísudek, přívlastek shodný, předmět a příslovečné určení.
- [E] Věta obsahuje podmět, přísudek, přívlastek neshodný, předmět a příslovečné určení.

7 Ke každé z následujících podúloh (7.1 a 7.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň **není** vlastním jménem.

7.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného jednoslabičné, je příbuzné se slovem ŘÍKAT, skloňuje se podle vzoru KOST a **neobsahuje** předponu.

7.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem ROVNAT, skloňuje se podle vzoru STAVENÍ a obsahuje předponu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–12

(1) Sidra a Tak kráčely muzeem rovnou ke kurátorčině pracovně. Když však došli na místo, čekalo je **nemilé** překvapení. Na obrazovce nad kanceláří blikala zpráva: *Šla jsem již domů. Vaše požadavky budou vyřízeny ve vedlejší kanceláři.* „Zatraceně!“ rozmrzele konstatovala Tak a **nesměle** zaklepala na sousední dveře. Vzápětí ovšem ztuhla. Ve dveřích stál totiž Aeluon.

(2) „Jsem kurátor Joje. Jak vám můžu pomoci?“ zeptal se jich a tváře se mu přitom zbarvily zvědavou hnědou.

Následně Tak udělala něco, co je pro rasu Aeluonů neobvyklé – odpověděla slovy místo barvami: „Omlouvám se, ale nedávno jsem mluvila s kurátorkou Thixis o svém výzkumu. Potřebuju povolení prozkoumat určité exponáty.“ Normálně by fakt, že příslušník Aeluonů promluví před někým z jiné rasy nahlas, byl považován za vstřícné gesto vůči cizinci, v tomto případě vůči Sidře. Ovšem to, že Tak zcela vynechala vizuální odpověď, vypadalo podivně, *****. Sidra ale věděla, že lhaní barvami je pro Aeluony opravdu **náročné**.

„**Jistě**, Thixis mě o tom informovala,“ přikývl kurátor, „předpokládám, že obě jste součástí výzkumného týmu. Nebylo vás ale původně víc?“ „Ostatním není dobře,“ zalhala Sidra a její dráhy přitom vděčně pomyslely na profesora Dega, s

jehož pomocí zvládla vymazat svůj protokol upřímnosti. Vyděšená Tak se zatím soustředila na ovládání svých chromatoforů: nesměl ji prozradit ani náznak nervózní červené.

Joje se zadíval na Tak a poněkud netaktně podotkl: „Ani vy nevypadáte zcela zdravě.“

„Kolegyni otekla po koktejlu jazyk,“ zachraňovala situaci Sidra a umělé srdce jí bilo jako o závod, „musela si vzít léky a od té doby je trochu mimo.“

„No dobrá, nebudu vás už zdržovat,“ zakončil rozhovor kurátor, „dokumenty máte v pořádku, takže příslušné exponáty můžete prozkoumat.“ A zavřel dveře kanceláře. „Sakra! Myslíš, že zjistil, že nejsme výzkumnice, ale chystáme se krást?“ zašeptala Tak.

Vysvětlivky: *kurátor* – správce sbírek, např. v muzeu; *chromator* – buňka obsahující barvivo

(B. Chambersová, Dvě místa na slunci, upraveno)

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

- 8.1 Thixis zanechala na dveřích Jojeho kanceláře vzkaz adresovaný Sidře a Tak.
- 8.2 Joje si všiml, že následkem požití léků se zdravotní stav Tak v průběhu setkání zhoršil.
- 8.3 Joje v závěru setkání odhalil, že mu Sidra a Tak lžou, a nabyl proto přesvědčení, že jsou zlodějky.
- 8.4 Sidra nesla s nelibostí, že kvůli vymazanému protokolu upřímnosti musí na Jojeho otázky odpovídat nepravdivě.

9 Vypište z první části výchozího textu dvě zájmena.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného zájmena, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

10 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) ve výchozím textu, aby dané souvětí bylo gramaticky správné a zároveň se v něm uplatnil stupňovací poměr?

- [A] ne-li až nezdvořile
- [B] tudíž až nezdvořilé
- [C] ne-li dost nezdvořilé
- [D] tudíž dost nezdvořile

11 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež nelze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

- (První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)
- [A] nemilé – milé
- [B] nesměle – směle
- [C] náročné – nenáročné
- [D] jistě – nejistě

12

Tvrzení: V druhé části výchozího textu prostřednictvím přímé řeči hovoří (*****)

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*) ve výše uvedeném tvrzení, aby toto tvrzení bylo pravdivé?

- [A] celkem tři příslušníci stejné rasy
- [B] celkem čtyři příslušníci stejné rasy
- [C] celkem tři postavy, z nichž dvě jsou příslušníci stejné rasy
- [D] celkem čtyři postavy, z nichž tři jsou příslušníci stejné rasy

13 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

- 13.1 Jakmile přibyl na stěnu první lištu, prohlásil, že je unavený a musí si trochu oddechnout.
- 13.2 Po dnešní dlouhé pěší túře rodiče rozhodli, že se zítra na vrchol hory necháme vyvézt lanovkou.
- 13.3 Milošovy vtipy tentokrát nerozesmály ani jeho přátele, kteří většinou uvítali každý jeho rozpustilý kousek.
- 13.4 Městští zastupitelé na podnět skupiny místních obyvatel schválili, že budovy v areálu staré zástavby budou modernizovány.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Dítěti ***** být středem pozornosti může nástup do 1. třídy činit problémy. Během času xxxxx ve škole se však zpravidla naučí dát prostor i svým vrstevníkům.

14

- 14.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *zvyklý*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.
- 14.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *prožitý*, který patří na druhé vynechané místo (xxxxx) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky správný.)

15 Seřad'te jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- [A] „Někoho z práce?“ vyzvídala má sestra Maeve. Sandy se na chvíli zamyslela: „To asi ne. Kde máš bráchu?“
- [B] Když otec přivedl Andreu do Holandské vily poprvé, naše hospodyně Sandy přišla k sestře do pokoje a oznámila: „Otec tu má návštěvu a rád by vás s ní seznámil.“
- [C] „Abych měl soukromí,“ odpověděl jsem, ačkoliv jsem ve svých osmi letech neměl ponětí, co to vlastně soukromí je. Líbilo se mi to slovo – a taky pocit, že když za sebou zatáhnu závěsy, ocitnu se ve vlastním malém světě.
- [D] Měl jsem vyzkoušeno, že v téhle pozici dohlédnu mezerou mezi sloupky zábradlí až do salonku. Viděl jsem, že před krbem stojí můj otec a hovoří s neznámou ženou. To mi zatím stačilo. Vrátil jsem se proto potichu do pokoje.
- [E] Host v přízemí byl ale každopádně záhada, která mě lákala. Táta neměl přátele, rozhodně ne takové, kteří by nás navštěvovali v sobotu večer. Vylezl jsem proto ze své skříše u okna, opatrně jsem vyšel na chodbu a lehl si na koberec nad schody.
- [F] „U okna,“ prozradila Maeve. Sandy roztáhla závěsy, za nimiž se skrýval široký parapet upravený k sezení, a zeptala se mě: „Proč se tu schováváš?“

(A. Patchettová, Holandská vila, upraveno)

16 Vypište z každé z následujících vět (16.1 a 16.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

16.1 Závan horského větru byl v tom mimořádně horkém odpoledni opravdu osvěžující.
16.2 Mohli by dnešní lidé vůbec žít bez moderní techniky a dalších vymožeností?

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Papírového robota vyrobíme ze 6 krabic. Na plochy, které budou přilepené k sobě, použijeme oboustrannou lepicí pásku. Na hlavu robota z krychlové krabice nalepíme ruličku od toaletního papíru představující anténu. Když máme vybrané všechny krabice, stačí je slepit. Nahoru přilepíme hotovou hlavu. Poté na největší kvádrovou krabici, z níž bude tělo robota, přilepíme dvě podlouhlé krabice (nohy) a dvě úzké krabice (ruce).

17 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- [A] Tento popis pracovního postupu vykazuje nedostatky, například některé kroky na sebe logicky nenavazují.
- [B] Jde o líčení (tj. subjektivně zabarvený popis) vykazující nedostatky, například některé kroky na sebe logicky nenavazují.
- [C] Tento popis pracovního postupu vykazuje nedostatky: jednotlivé kroky na sebe sice logicky navazují, chybí však přesné rozměry krabic.
- [D] Jde o líčení (tj. subjektivně zabarvený popis) vykazující nedostatky: jednotlivé kroky na sebe sice logicky navazují, chybí však přesné rozměry krabic.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Minulý týden se davy lidí vydaly do pražských Holešovic, kde se konal již 27. ročník veletrhu Svět knihy. Tato čtyřdenní událost je nejvýznamějším svátkem literatury v České republice. Celé akci, na niž jako obvykle přijaly pozvání výrazné literární osobnosti, vévodily knižní novinky z Itálie.

V rámci autorských čtení se návštěvníci mohli seznámit s různými spisovateli. Jednou z letošních hvězd byla kanadská autorka napínavých detektivek. Její oddaní fanoušci ji nadšeně vítali. Knižní veletrh, s nímž je zpjatý bohatý doprovodný program, se však nezaměřuje jen na dospělé. Zajímavými aktivitami se organizátoři snaží dosáhnout toho, aby se stále nesnižovaly počty dětských čtenářů. Čtení přece pozitivně ovlivňuje jak představivost, tak šíří slovní zásoby.

Letošní veletrh návštěvníkům tradičně nabídl smyslně strávený čas, další ročník přivítá velké i malé knihomoli na jaře příštího roku.

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Podtržené výrazy jsou zapsány správně.

Ohebná slova запиšte bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–23

TEXT 1

(1) Skotská krajina je poseta tajemnými stavbami s atypickou konstrukcí: jsou postaveny výhradně z plochých neopracovaných kamenů a bez použití malty. Tyto záhadné věže se nazývají brochy. Na některých se čas nepodepsal, z jiných zbyly jen ruiny.

Brochy, které se dochovaly celé, jsou vysoké zhruba 13 metrů a z dálky svým tvarem připomínají dětské bábovičky. Vnitřní průměr těchto brochů se u země pohybuje mezi 10 a 15 metry a směrem vzhůru se zmenšuje. Věže mají dvojité obvodové zdi: v mezeře mezi vnější a vnitřní zdí se zpravidla nacházely schody, jež vedly z nádvoří do vyšších pater.

Je prokázáno, že první brochy byly na území Skotska postaveny v 6. století př. n. l. O tom, kdo a za jakým účelem je postavil, však vědci vedou dlouhá léta diskuse. *****, zatím totiž nebyly všechny rozvaliny z dané oblasti prozkoumány.

(2) Pohled na mapu odhalí, že brochy často stojí na strategických místech, navíc bývají chráněny přírodními překážkami, např. strmými útesy. Mohly tedy plnit funkci obranných pevností. Tato hypotéza má ale háček – věže rozhodně nebyly nedobytné. Nepřítel by snadno kamennou stěnu zdolal, absence oken či ochozů na střeše totiž neumožňovala aktivní obranu.

(3) Vzhledem k uspořádání interiéru se tedy nabízí možnost, že brochy sloužily jako běžná obydlí (patrně pro vysoce postavené jedince), což by potvrzovaly i nalezené fragmenty keramiky. V jedné věži mohlo žít odhadem až dvacet lidí včetně služebnictva. Na nádvoří v přízemí byl zřejmě ustájen **dobytek**, v patrech se nacházely obytné prostory a skladiště potravin. Protože brochy neměly okna, jediným zdrojem světla byl oheň.

Brochy se z neznámých důvodů přestaly stavět kolem roku 100 n. l., obydlené však zůstaly ještě v následujících staletích. Ačkoli se zatím nepodařilo objasnit všechny záhady kamenných věží, jedno je jisté – jde o výjimečný architektonický počín.

(www.stoplusjednicka.cz; www.dotyky.cz, upraveno)

TEXT 2

Ve větě typu A lze zcela jednoznačně určit podmět, např. *Hádku vyvolal stres*.

Ve větě typu B nelze zcela jednoznačně určit podmět, např. *Spor vyvolal stres* (Vznikl spor kvůli stresu, nebo vznikl stres kvůli sporu?).

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

- 19.1 První broch byl na území Skotska postaven před více než 2 500 lety.
- 19.2 Vnitřní průměr dochovaného brochu je v nejvyšším místě této stavby menší než 15 metrů.
- 19.3 Všech dvacet členů komunity, která obývala broch, v tehdejší společnosti zastávalo vysoké funkce.
- 19.4 V mezeře mezi vnější a vnitřní obvodovou zdí brochů byly obvykle schody, po nichž bylo možné se dostat z nádvoří do vyšších pater.

20 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

- [A] Známý dosud není ani přesný počet postavených věží
- [B] Známá doposud není ani poloha žádné z postavených věží
- [C] Známá doposud není ani přibližná podoba staveb zvaných brochy
- [D] Známý dosud není ani způsob opracovávání kamenů při stavbě brochů

21 Které z následujících tvrzení o dvou větách podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

- (Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)
- [A] Obě tyto věty jsou typu A.
- [B] Obě tyto věty jsou typu B.
- [C] Věta z druhé části textu je typu A, věta ze třetí části textu je typu B.
- [D] Věta z druhé části textu je typu B, věta ze třetí části textu je typu A.

22 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- [A] V textu je zmíněna hypotéza, že brochy bylo možné dobýt, její pravdivost je však následně zpochybněna.
- [B] V textu je zmíněna hypotéza, že brochy mohly sloužit jako obranné pevnosti, její pravdivost je však následně zpochybněna.
- [C] V textu je zmíněna hypotéza, že brochy nebylo možné dobýt, a její pravdivost je doložena konkrétními příklady, např. absencí oken.
- [D] V textu je zmíněna hypotéza, že brochy mohly sloužit jako obranné pevnosti, a její pravdivost je doložena konkrétními příklady, např. absencí oken.

23 Které z následujících tvrzení o slově dobytek tučně vyznačeném v TEXTU 1 je pravdivé?

- [A] Toto slovo je vždy citově zabarvené, tedy jak v TEXTU 1, tak ve větě *Ten mladý právník je ale dobytek*.
- [B] Toto slovo není nikdy citově zabarvené, tedy ani v TEXTU 1, ani ve větě *Ten mladý právník je ale dobytek*.
- [C] Toto slovo není v TEXTU 1 citově zabarvené, ale ve větě *Ten mladý právník je ale dobytek* citově zabarvené je.
- [D] Toto slovo je citově zabarvené v TEXTU 1, ale ve větě *Ten mladý právník je ale dobytek* citově zabarvené není.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Jízda do práce a zpět Vít'ovi každý den zabrala dvě hodiny. Našel si proto nové místo ve firmě KZO, sídlící jen 15 minut od jeho domu. Záhy se však tato firma přestěhovala do jiného města. Když se Vít'a sešel se sousedkou Terezou, postěžoval si jí: „Tomu se říká dostat se z bláta do louže. Teď každý den zase trávím dojížděním dvě hodiny!“

24 Které z následujících tvrzení vystihuje situaci popsanou ve výchozím textu?

- [A] Vít'a popletl ustálené slovní spojení *dostat se z bláta pod okap*, jímž chtěl vyjádřit nespokojenost se svou situací.
- [B] Vít'a pomocí ustáleného slovního spojení vyjádřil nespokojenost s tím, že se jeho situace navzdory očekávání nezlepšila.
- [C] Vít'a popletl ustálené slovní spojení *dostat se z bláta pod okap*, jímž chtěl vyjádřit nespokojenost s neseriózním jednáním firmy KZO.
- [D] Vít'a pomocí ustáleného slovního spojení vyjádřil nespokojenost s tím, že firma KZO za své neseriózní jednání odmítá nést odpovědnost.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–28

(1) Ještě v polovině 19. století bylo hlavní úklidovou pomůckou koště. Na sklonku století se sice objevily první úklidové stroje poháněné motorem, příliš účinné však nebyly. Nečistoty totiž nenasávaly, ale jen odfoukávaly.

Za vynálezce vysavače je považován Hubert Booth. Výsledkem jeho experimentů bylo koňmi tažené zařízení o velikosti drožky, které sestavil a roku 1901 si nechal patentovat. Boothův vysávací kočár zastavil před domem, pracovník firmy nastartoval spalovací motor zabudovaný ve stroji a poté pomocí dlouhé hadice vysál prach z domácnosti. I přes rámus při vysávání, na něž si mnozí Londýňané stěžovali, byl o Boothovy úklidové služby zájem. Demonstrace jeho vysavače dokonce proběhla i před královskou rodinou.

(2) Dalším průkopníkem v dějinách moderního vysávání byl školník James Spangler. Coby astmatik se při úklidu neustále potýkal s problémy zapříčiněnými zvrženým prachem. Roku 1907 konečně objevil řešení: vynalezl první přenosný vysavač. Patent na tento převratný vynález o rok později prodal Williamu Hooverovi, zakladateli americké firmy vyrábějící domácí spotřebiče.

Za pár let pronikly přenosné vysavače i do Evropy, a to když se na trhu objevil na svou dobu obdivuhodně lehký model LUX 1, který vyrobila společnost Electrolux. Pro vysavač **se** rázem **vžil** název lux a od té doby se už nevysává, ale luxuje.

(www.idnes.cz; epochaplus.cz, upraveno)

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

25.1 Model LUX 1, výrobek společnosti Electrolux, byl uveden na trh v minulém století.

25.2 Během procesu vysávání Boothovo zařízení fungovalo výhradně na koňský pohon.

25.3 Patent na Spanglerův přenosný vysavač koupil v roce 1908 zakladatel jedné americké firmy.

25.4 Velká hlučnost Boothova vysávacího zařízení vyvolala demonstraci nespokojených občanů Londýna.

26 Vypište z druhé části výchozího textu tři podstatná jména, která jsou v textu užitá v 6. pádě.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného podstatného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

27 Které z následujících tvrzení o slovese tučně vyznačeném ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Sloveso **vžil se** má v textu význam *soužitím se přizpůsobil*, a pokud ho nahradíme slovesem *ujal se*, význam textu zůstane zachován.
- [B] Sloveso **vžil se** má v textu význam *stal se obvyklým*, a pokud ho nahradíme slovesem *ujal se*, význam textu zůstane zachován.
- [C] Sloveso **vžil se** má v textu význam *soužitím se přizpůsobil*, a pokud ho nahradíme slovesem *vcítil se*, význam textu zůstane zachován.
- [D] Sloveso **vžil se** má v textu význam *stal se obvyklým*, a pokud ho nahradíme slovesem *vcítil se*, význam textu zůstane zachován.

28 Které z následujících tvrzení o zájmenu podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *drožky*.
- [B] Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *zařízení*.
- [C] Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *drožky*.
- [D] Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *zařízení*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Kryštof nakonec musel prodat, navíc dost pod cennou, zlatou medaili z mistrovství světa.

29 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- [A] Výchozí text je zapsán pravopisně správně.
- [B] Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *nakonec* má být na *konec*.
- [C] Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *cennou* má být *cenou*.
- [D] Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *medaili* má být *medaily*.

30 Přiřaďte k jednotlivým tvrzením (30.1–30.4) odpovídající souvětí (A–F).

(Spisovnost/nepisovnost posuzujte z hlediska současné češtiny. Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

30.1 Oba podtržené tvary jsou v daném souvětí nespisovné, první podtržený tvar však může být v jiném kontextu spisovný.

30.2 Oba podtržené tvary jsou v daném souvětí nespisovné, druhý podtržený tvar však může být v jiném kontextu spisovný

30.3 První podtržený tvar je spisovný, druhý podtržený tvar je v daném souvětí nespisovný, avšak v jiném kontextu může být spisovný.

30.4 Druhý podtržený tvar je spisovný, první podtržený tvar je v daném souvětí nespisovný, avšak v jiném kontextu může být spisovný.

- [A] Musíte ty auta přeparkovat, právě totiž začli čistit ulici.
- [B] S chutí bych ti vypla počítač, kdybys nemusel dělat referát.
- [C] Pivní tácky pod nohama židle zajistily, že se už tak neviklala.
- [D] Nájemní smlouvu si radši vytisk dvakrát, aby neměl žádný potíže.
- [E] Zeptal se kamaráda ze školy, jaké pravidla platí pro běžecké závody.
- [F] Poděkování patří záchranářům, kteří pomohli oboum zraněným mužům.

2023 B

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–4

TEXT 1

(1)

Když se hvězdy vyrojily, měsíc byl jak šátek bílý, ztichla celá ves. Za oknem už světlo zhaslo, jiné, bledší, padá na sklo a jen někde v chlévě řinčí řetěz o řetěz.

(2)

Snům se nikdo neubrání. Chlapec snil, snil bez ustání, měsíc svítil mu – ruce v klíně, v zamyšlení bloudil, **sedě** na kameni, zemí, kterou neuviděl nikdy ve filmu.

(3)

Hvězdy svítí vyčítavě, co všechno měl tenkrát v hlavě, čím vším býti chtěl. Už se loučil s rodným krajem, chtěl lovit zvěř asagajem, chtěl se státí námořníkem rychlých karavel.

(4)

Pro perlu se spustil ke dnu, chce mamince přinést jednu, viděl led a sníh. Choulil se do teplých koží, v moři spatřil hlavu mroží, svítily mu jiné hvězdy, neznal žádnou z nich.

(5)

Přešly roky, den se chýlí, měsíc je jak šátek bílý, ztichla celá ves.

Za oknem už světlo zhaslo, jiné, bledší, padá na sklo a jen někde v chlévě řinčí řetěz o řetěz.

Vysvětlivky: *asagaj* – africký oštěp; *karavela* – typ plachetnice

(J. Seifert, Chlapec a hvězdy)

TEXT 2

Epizeuxis – opakování téhož slova / slovního spojení bezprostředně za sebou v rámci jednoho verše.

Anafora – opakování téhož slova / slovního spojení na začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

1

Tvrzení č. 1: Před rodným domem snícího chlapce stojí chlév.

Tvrzení č. 2: Chlapec se v jednom ze svých snů přikryl mroží kůží.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení TEXTU 1?

[A] ne, žádné z těchto tvrzení

[B] ano, každé z těchto tvrzení

[C] ano, avšak pouze tvrzení č. 1

[D] ano, avšak pouze tvrzení č. 2

2

Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Tvar *sedě* je v TEXTU 1 vyznačen tučně.)

• [A] Tvar *sedě* v textu vyjadřuje, že chlapec usedl na kámen až chvíli poté, co v zamyšlení bloudil jakousi zemí.

• [B] Tvar *sedě* v textu vyjadřuje, že chlapec seděl na kameni právě v té chvíli, kdy v zamyšlení bloudil jakousi zemí.

• [C] Tvar *sedě* v textu vyjadřuje, že chlapec seděl na kameni až do chvíle, než začal v zamyšlení bloudit jakousi zemí.

• [D] Tvar *sedě* v textu vyjadřuje, že chlapec usedl na kámen právě v té chvíli, kdy přestal v zamyšlení bloudit jakousi zemí.

3

Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

• [A] V druhé části textu se vyskytuje epizeuxis, nikoli však anafora.

• [B] V druhé části textu se vyskytuje epizeuxis a současně také anafora.

• [C] Ve třetí části textu se vyskytuje epizeuxis, nikoli však anafora.

• [D] Ve třetí části textu se vyskytuje epizeuxis a současně také anafora.

4

Ve verši *ztichla celá ves* není sdělovaná skutečnost vyjádřena přímo, ale pomocí přenesení významu. Ve které z následujících vět dochází k přenesení významu nejpodobnějším způsobem jako v uvedeném verši?

• [A] Ujeli teprve třetinu cesty.

• [B] Seběhla se tam půlka naší ulice.

• [C] Davy lidí se shromáždily na náměstí.

• [D] Skupina žáků odjela do hlavního města.

5

Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

• [A] Autoři dokumentu spovídali viníky ekologické havárie.

• [B] Autoři dokumentu zpovídali viníky ekologické havárie.

• [C] Autoři dokumentu spovídali vinníky ekologické havárie.

• [D] Autoři dokumentu zpovídali vinníky ekologické havárie.

6

Přiřaďte k jednotlivým souvětím (6.1–6.3) druh věty vedlejší (A–E), která se v daném souvětí vyskytuje.

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

6.1 Zeptej se raději na cestu, at’ se stále nemotáme v kruhu.

6.2 Než rodiče přijdou z práce, pokusím se připravit dobrou večeři.

6.3 Poněvadž jsme vyrazili na nádraží s předstihem, stihli jsme dřívější vlak.

• [A] příslovečná místní

• [B] příslovečná časová

• [C] příslovečná účelová

• [D] příslovečná příčinná

• [E] příslovečná způsobová

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–11

(1) Na jihozápadě Slovinska se nachází Predjamský hrad, největší jeskynní hrad na světě. Pojmenován byl podle své polohy: slovinské slovo *jama* označuje jeskyni, jde tedy doslova o hrad před jeskyní. Unikátní památka, jejíž zadní část je vytesána do skalního masivu, totiž stojí **hned** u vstupu do rozsáhlého jeskynního komplexu.

První písemná zmínka o Predjamském hradu pochází ze středověku, konkrétně z roku 1274. Po staletí hrad poskytoval bezpečné útočiště. Kvůli své poloze byl **takřka** nedobytný, navíc v jeskyních pod ním se nacházely tajné chodby, jimiž bylo možné dostat se do blízkého města a přinést

odtud na hrad zásoby potravin. Díky tomu obyvatelé hradu při obléhání netrpěli hladu. Někteří dobyvatelé sice zkoušeli otrávit říčku Lokvu a tím hrad odříznout od životně důležité vody, na Predjamské ale nevyzráli. Ve vlhkých jeskyních totiž bylo vody dost.

(2) V 15. století našel na hradě azyl loupeživý rytíř Erasmus. Záhy začali sídlo obléhat vojáci, zločinec si byl ale natolik jistý nedobytností hradu, že se jim **nepokrytě** vysmíval: například jim po sluhovi posílal čerstvé jídlo. Hrad se tehdy podařilo dobýt po více než ročním obléhání, ale údajně jen kvůli lidské chamtivosti. Vojáci prý podplatili sluhu, aby jim prozradil, jak do hradu proniknout. Erasma každopádně stihl spravedlivý trest.

(3) Na přelomu 16. a 17. století bylo majestátní sídlo přestavěno. Původní stavba **nenávratně** zmizela za novými zdmi a Predjamský hrad získal svou současnou podobu. Během své existence vystřídal několik majitelů ze šlechtických rodů, po skončení druhé světové války přešel do vlastnictví státu.

Tuzemské i zahraniční turisty dnes láká prohlídka vstupní věže či zdejšího muzea, poodhalujícího kouzlo středověku. Vyhledávané jsou také exkurze do krápníkové jeskyně, která se rozkládá přímo pod hradem. Úsek jeskynního komplexu přístupný veřejnosti je dlouhý 700 metrů.

(www.idnes.cz; zoom.iprima.cz, upraveno)

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

7.1 Délka jeskynního komplexu, který se nachází pod Predjamským hradem, je 700 metrů.

7.2 Slovinské slovo *jama*, které má význam jeskyně, vzniklo z pojmenování označujícího Predjamský hrad.

7.3 Stavba Predjamského hradu, unikátní středověké památky na jihozápadě Slovinska, byla zahájena v roce 1274.

7.4 Tajné chodby, nacházející se v jeskyních pod Predjamským hradem, umožňovaly přinést do hradu potraviny z nedalekého města.

8 Které z následujících tvrzení o druhé části výchozího textu je pravdivé?

- [A] Informace, proč se vojákům podařilo dobýt Predjamský hrad, je v této části textu čtenářům předkládána jako fakt.
- [B] Informace, že vojáci obléhali Predjamský hrad déle než rok, je v této části textu čtenářům předkládána jako domněnka.
- [C] Informace, že během obléhání posílal Erasmus vojákům čerstvé jídlo, je v této části textu čtenářům předkládána jako fakt.
- [D] Informace, kdy na Predjamském hradě pobýval loupeživý rytíř Erasmus, je v této části textu čtenářům předkládána jako domněnka.

9 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež nelze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- [A] hned – záhy
- [B] takřka – skoro
- [C] nepokrytě – otevřeně
- [D] nenávratně – nadobro

10 Které z následujících tvrzení o dvou slovech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Obě tato slova jsou v kontextu textu citově zabarvená.
- [B] Citově zabarvené je v kontextu textu pouze slovo *otrávit*.
- [C] Citově zabarvené je v kontextu textu pouze slovo *zločinec*.
- [D] Ani jedno z těchto slov není v kontextu textu citově zabarvené.

11 Vypište ze třetí části výchozího textu tři podstatná jména, která jsou v textu užita ve 4. pádě.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného podstatného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

12 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

12.1 Stezka, která se vinula po úbočí prudké stráně, byla za špatného počasí obtížně schůdná.

12.2 Radimovi starosti mě docela trápí, a proto mu vždy pozorně naslouchám, když se mi svěřuje.

12.3 Mezi jeho nejznámější fi lmy patří snímek o nesmělé dívce, která touží po lásce, ale nenachází ji.

12.4 Jestli nechce mít na svědomí rozpoutání další nepříjemné hádky, měl by rozhodně přestat s těmi jízlivými řečmi.

13 Ke každé z následujících podúloh (13.1 a 13.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

13.1 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem JÍST, skloňuje se podle vzoru MLADÝ a **neobsahuje** předponu.

13.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem BRANKA, skloňuje se podle vzoru SOUDCE a **obsahuje** předponu.

14 Seřad'te jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- [A] Po chvíli se mi konečně povedlo nohu vysvobodit ze sevření jeho ruky. Střemhlav jsem se hnala k východu. Přestože jsem pomalu získávala náskok, nezpomalovala jsem.
- [B] To ticho mě trochu uklidnilo. Rozhodla jsem se tedy, že se začnu zvolna sunout podél skalní stěny. Náhle se ozvalo mohutné šplouchnutí.
- [C] Kyle zavrčel, nicméně pořád mi svíral kotník. Táhla jsem se vpřed skoro ve vodorovném předklonu, při každém kroku mi hrozil další pád.
- [D] Byla jsem lapená v černé díře a východ z jeskyně hlídal Kyle. Navzdory neuvěřitelnému strachu jsem se snažila soustředit. Co se děje? Plíží se snad Kyle ke mně? Napíjala jsem sluch, ale vůbec nic jsem neslyšela.
- [E] *Jde ke mně přes jezírko*, uvědomila jsem si. *Musím utéct!* Váhala jsem o vteřinu déle, než jsem měla. Silné prsty mě popadly za kotník. Svalila jsem se na zem, ale on našťěstí taky. S námahou jsem se zvedla.
- [F] Vtom o skálu třeskl kámen. Hodil ho po mně Kyle, aby mě zastavil. Koleno mi explodovalo bolestí. Spadla jsem a vzápětí už mě drtila tíha

Kylova těla. Surově mi zatlačil hlavu pod hladinu. Nestihla jsem zatajit dech a vdechla jsem vodu. Cítila jsem, že ztrácím vědomí.

(S. Meyerová, *Hostitel, upraveno*)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

V dubnu se uskutečnilo několik policejních akcí ***** na neukázněně řidiče. Policisté se nejčastěji setkávali s přestupky nepozorností při řízení.

15

15.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *zaměřený*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.
15.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *způsobený*, který patří na druhé vynechané místo () ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky správný.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

„Když jsem nastoupila,“ řekla robopsycholožka Calvinová, „přidělili mi místo v budově, která stála tam, kde je dnes požární zbrojnice. Zbourali ji ještě dřív, než jste se narodil. V kanceláři jsem tehdy byla se třemi dalšími lidmi. Patřila mi polovička stolu. Všechny roboty jsme vyráběli v jediné budově. Tři roboty týdně. Kolik vám je?“

„Dvaatřicet,“ odvětil jsem.

„Vy jste tedy nezažil svět bez robotů. Víte, byly časy, kdy lidstvo stálo tvář v tvář vesmíru samo.“

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

16 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- [A] Jde o odborný text, jehož součástí je popis požární zbrojnice.
- [B] Jde o umělecký text, jehož součástí je popis požární zbrojnice.
- [C] Jde o odborný text, v němž je zmíněna, nikoli však popsána požární zbrojnice.
- [D] Jde o umělecký text, v němž je zmíněna, nikoli však popsána požární zbrojnice.

17 Vypište z každé z následujících vět (17.1 a 17.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

17.1 Podle pokynů majitelky hotelu byly pro návštěvnice připraveny lahodné zákusky rozličných tvarů.
17.2 Pod náporu prudkého větru se lámaly větve dubů i celé kmeny okolních borovic.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Únikové hry sice vznikly už před lety, přesto i v současnosti patří k favorýtům volnočasových aktivit. Soukromé firmy nabízejí nespočetné množství variant, princip her je ovšem stále stejný. Pomocí důvtipu musíte během vymezené doby (zpravidla za hodinu) uniknout ze zamčené místnosti.

Jednou z oblíbených verzí je hra *Zmizení*, která vychází ze skutečného příběhu: z jednoho bytu za nevysvětlitelných okolností zmizely tři děti. Vy se proto stáváte detektivy a hledáte stopy, které by záhadu objasnily. V roli vyšetřovatelů luštíte důmyslné rébusy a hlavolamy, musíte zdolat úsek ztřežený pohybovými čidly a přijít na způsob, jak přechíst vzkaz psaný neviditelným inkoustem. Za tajnými dveřmi pak objevíte bednu se sedmi visacími zámky, která skrývá rodinné tajemství. Podaří se vám zachránit oběti zločiného spiknutí? To je ve hvězdách. Zaručeně však prožijete chvíle plné napětí.

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–23

TEXT 1

- (1) Rita mi podává lístky. Jsou na nich obrázky věcí, za které se dají vyměnit: vejce, pecen chleba, červené kolečko představující plátek masa. Současné **zákony** totiž zakazují ženám číst. *****
- (2) „Offred, pohlídej si, aby ti dali čerstvý vejce,“ připomíná mi Rita.

Slibuju jí, že si na to dám pozor.

Odcházím z domu a čekám na rohu ulice. Směřem ke mně kráčí červená postava v bílém čepci – moje dvojče, můj odraz v zrcadle. Jmenuje se Ofglen. To je vše, co o ní vím. Je mou partnerkou teprve dva týdny. Nevím, co se stalo s tou **předchozí**. Jednoho dne prostě nepřišla a tahle ji nahradila.

„Požehnaný buď plod,“ pronáší obvyklý pozdrav.

„Kéž nás Pán vyslyší,“ odpovídám jako vždy.

(3) Jdeme spolu do centra. Služebnice jako my musí chodit jen ve dvojicích. Prý je to v zájmu naší bezpečnosti, ale to je nesmysl: už tak jsme chráněné ažaž. Dojdeme k zátarasu. Stojí tu dva muži v uniformách Strážců víry. Nejsou to skuteční vojáci, jsou určení k rutinním prohlídkám a podřadným úkolům. Zasalutují nám. Musí se k nám chovat uctivě vzhledem k povaze naší služby. Zkontrolují nám průkazy a pak jdeme dál.

Na hlavní ulici je přece jen trochu živěji. Míjíme několik hospodyň v zelené, ženy **chudých** mužů oblečené v ošuntělých šatech s červeno-modro-zelenými pruhy a dvojice služebnic v červené. Modrou manželek velitelů na chodnících nespátříte. Jen v autech.

(4) V této části Gileádu jsou chodníky betonové. Vzpomínám na dřívější procházky městem. Vzpomínám na to, co jsem tehdy nosila: džíny, tenisky, triko. Vzpomínám na tu moc, kterou jsem měla nad vlastním životem. Tenkrát ještě ženy měly **svobodu** volby.

(M. Atwoodová, *Příběh služebnice, upraveno*)

TEXT 2

Věta typu A obsahuje podmět (ať už vyjádřený, či nevyjádřený) a přísudek, např. *Na horách padá sníh./ Je smutný.*

Věta typu B nemá podmět, např. *Na horách sněží./ Je mu smutno.*

19 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

- [A] Dávám si ji do kapsy, aby měla lístky po ruce.
- [B] Dávám si je do kapsy, aby měla lístky po ruce.
- [C] Dávám si lístky do kapsy, abych ji měla po ruce.
- [D] Dávám si lístky do kapsy, abych je měla po ruce.

20 Které z následujících tvrzení o druhé části TEXTU 1 je pravdivé?

- [A] V této části textu žádá z postav nic nesděljuje prostřednictvím nepřímé řeči.
- [B] V této části textu jedna z postav reaguje pouze prostřednictvím nepřímé řeči.
- [C] V této části textu celkem tři postavy promlouvají prostřednictvím přímé řeči, jedna z nich něco sděluje také nepřímou řečí.
- [D] V této části textu celkem tři postavy promlouvají prostřednictvím přímé řeči, na jednu z nich reaguje čtvrtá postava nepřímou řečí.

21 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

21.1 Na listcích musely být místo příslušných slov obrázky potravin, protože Off red je negramotná.

21.2 Všechny ženy vyjma manželek velitelů musí kvůli své bezpečnosti chodit v ulicích Gileádu pouze ve dvojicích.

21.3 Off red a Ofglen prokázaly dvěma mužům přestrojeným za Strážce víry službu tím, že za ně udělaly podřadnou práci.

21.4 Off red zjistila, že má v Gileádu příbuznou, a proto před dvěma týdny požádala o to, aby se Ofglen stala její partnerkou.

22 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu TEXTU 1 považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- [A] zákony – přestupky
- [B] předchozí – dodatečnou
- [C] chudých – zámožných
- [D] svobodu – totalitu

23 Které z následujících tvrzení o dvou větách podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- [A] Obě věty jsou typu A.
- [B] Obě věty jsou typu B.
- [C] Věta ze třetí části textu je typu A, věta ze čtvrté části textu je typu B.
- [D] Věta ze třetí části textu je typu B, věta ze čtvrté části textu je typu A.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Zjistil jsem, že Honza šikanuje sedmáky. Se spolužáky jsme se ihned začali radit, jak to budeme řešit. Jeden chtěl Honzovi promluvit do duše, druhý to chtěl oznámit naší třídní. Jen Petr podezřele mlčel a dělal, že tam není. Brzy jsem zjistil, proč se choval tak divně. ***** – sám už dlouho šikanuje kluky ze sídliště.

24 Která z následujících možností obsahuje ustálené slovní spojení vystihující situaci ve výchozím textu, a patří tedy na vynechané místo (***) v textu?**

- [A] Má totiž jazyk na vestě
- [B] Má totiž med na jazyku
- [C] Má totiž máslo na hlavě
- [D] Má totiž hlavu v oblacích

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–28

(1) Když se mluví o přístrojích, které změnily svět, málokdo z vás si vzpomene na ledničku. Přitom jde zcela nepochybně o převratný vynález.

(2) Toho, že v chladu zůstávají potraviny déle čerstvé, si lidé všimli už dávno. K jejich chlazení zprvu používali led, to ale bylo při vyšších venkovních teplotách problematické. První efektivnější chladicí systém navrhl v roce 1805 Oliver Evans, ledničku však tento vynálezce nesestrojil. V polovině 19. století zkonstruoval James Harrison přístroj na výrobu ledu, jenž se záhy uplatnil v pivovarnictví či v továrnách vyrábějících masné výrobky.

(3) První domácí ledničky poháněné motorem vznikly až roku 1911 a oproti těm dnešním byly dost neskladné: motor byl umístěn ve sklepě, zatímco chladicí skříň v kuchyni. Taková lednička navíc stála tisíc dolarů, což byl dvojnásobek průměrné ceny, za kterou se tehdy prodávalo auto. Poměr mezi cenou a užitnou hodnotou tedy zprvu nebyl optimální.

(4) V následujících letech se zařízení zdokonalovala, např. původní jedovatá chladiva byla nahrazena látkami pro člověka méně nebezpečnými. Na konci 30. let už mělo ledničku přibližně 60 % amerických domácností. Dnes je lednička v každé domácnosti, a proto už nemusíte nakupovat jídlo každý den.

(www.idnes.cz; www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

25.1 V určité době bylo možné za pořizovací cenu ledničky koupit dvě auta.

25.2 V letech 1931–1939 si ledničku pořídilo zhruba 60 % amerických domácností.

25.3 Přístroj na výrobu ledu, který sestrojil James Harrison, našel uplatnění v potravinářském průmyslu.

25.4 První efektivnější chladicí systém vymyslel Oliver Evans, a to v jiném století, než James Harrison sestavil přístroj na výrobu ledu.

26 Vyskytuje se v některé části výchozího textu alespoň jeden větný celek, v němž se autor textu přímo obrací na čtenáře?

- [A] ne, v žádné části
- [B] ano, a to pouze v první části
- [C] ano, a to pouze v poslední části
- [D] ano, a to v první a poslední části

27 V souvětí podtrženém ve výchozím textu jsou užitá slovesa zdokonalovat a nahradit. Které z následujících tvrzení o těchto slovesech je pravdivé?

- [A] Obě tato slovesa jsou užitá v množném čísle.
- [B] Obě tato slovesa jsou užitá v jednotném čísle.
- [C] Sloveso *zdokonalovat* je užitó v množném čísle, u slovesa *nahradit* nelze jednoznačně určit, ve kterém čísle je užitó.
- [D] Sloveso *nahradit* je užitó v množném čísle, u slovesa *zdokonalovat* nelze jednoznačně určit, ve kterém čísle je užitó.

28 Vypište ze třetí části výchozího textu dvě víceslabičné předložky.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledané předložky, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Kromě mnoha jiných případů se kyselina sírová používá při zpracování oleje.

29 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- [A] Výchozí text je zapsán pravopisně správně.
- [B] Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *kromě* má být *kromně*.
- [C] Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *sírová* má být *sýrová*.
- [D] Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *zpracování* má být *spracování*.

30 Přiřaďte k jednotlivým tvrzením (30.1–30.4) odpovídající souvětí (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

30.1 V každé větě souvětí je pouze jedno slovo užitó v nespisovném tvaru.

30.2 V každé větě souvětí jsou celkem dvě slova užitá v nespisovném tvaru.

30.3 V první větě souvětí je pouze jedno slovo užitó v nespisovném tvaru, v druhé větě souvětí jsou celkem dvě slova užitá v nespisovném tvaru.

30.4 V první větě souvětí jsou celkem dvě slova užitá v nespisovném tvaru, v druhé větě souvětí je pouze jedno slovo užitó v nespisovném tvaru.

- [A] Tomášovy užitečný zkušenosti z fotbalu jsem ocenil loni, když pomohly mému týmu vyhrát.
- [B] Ty seš snad úplně praštěnej, běhat po třídě s rozevřeným kružítkem je přece dost nebezpečný.
- [C] Asi bysme vám měli ještě jednou důrazně připomenout, že v celým areálu se nesměj používat mobily.
- [D] Dopravní zácpy v centru se vůbec neobávej, protože s pomocí navigace se vyhneš všem problematickým místům.
- [E] Nikdo z nás o tý jeho výbušný povaze neměl ani tušení, dokud před náma nezačal nevybíravě nadávat svejím dětem.
- [F] Milan se s oběma spolubydlíci bez problémů domluvil na tom, kolik peněz je zapotřebí dávat do společného fondu.

2023 C

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–4

Všichni už spí, jenom my dva jsme vzhůru, poslední dva v celém domě, já dělám na papír literaturu a ona kouká se po mně.

Šedivá myš zřejmě odněkud z polí – je konec léta a začátek sklizně... Jenom si nemysli, ono to bolí, když někdo kosou tě řízne.

Však já si nemyslím, kámoško v bídě, KLIDNĚ TU PŘENOCUJ, nějak se vejdem. Ráno se vzbudíš dřív, než někdo přijde, a večer se zase sejdem.

Budeme společně do noci škrábat, **ty** svými zoubky, já perem, nevadí, že máme jinačí kabát, hlavní je, jak ten svět berem.

(J. Nohavica, *Myš, upraveno*)

1

Tvrzení č. 1: Ve výchozím textu se píše o tom, že v domě bdí celkem dva lidé věnující se literatuře.

Tvrzení č. 2: Ve výchozím textu se píše o tom, že myš musí odejít z domu dřív, než se vzbudí ostatní nájemníci.

Je alespoň některé z výše uvedených tvrzení pravdivé?

[A] ano, a to obě tato tvrzení

[B] ano, ale pouze tvrzení č. 1

[C] ano, ale pouze tvrzení č. 2

[D] ne, žádné z těchto tvrzení

2

Které z následujících tvrzení je pravdivé?
(Tvar ty je ve výchozím textu vyznačen tučně.)

[A] Tvar *ty* je spisovný jak v textu, tak ve větě *At' ty rodiče počkají na chodbě.*

[B] Tvar *ty* je nespisovný jak v textu, tak ve větě *At' ty rodiče počkají na chodbě.*

[C] Tvar *ty* je v textu nespisovný, ale ve větě *At' ty rodiče počkají na chodbě* je spisovný.

[D] Tvar *ty* je v textu spisovný, ale ve větě *At' ty rodiče počkají na chodbě* je nespisovný.

3

Které z následujících tvrzení o verši podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

[A] Tento verš je osmislabičný a rýmuje se s osmislabičným veršem z téže sloky.

[B] Tento verš je osmislabičný a rýmuje se s devítislabičným veršem z téže sloky.

[C] Tento verš je devítislabičný a rýmuje se s osmislabičným veršem z téže sloky.

[D] Tento verš je devítislabičný a rýmuje se s devítislabičným veršem z téže sloky.

4

Která z následujících možností vystihuje úsek zapsaný ve výchozím textu velkými písmeny?

[A] Jde o návrh vyjádřený pomocí rozkazovacího způsobu.

[B] Jde o návrh vyjádřený pomocí oznamovacího způsobu.

[C] Jde o prosbu vyjádřenou pomocí rozkazovacího způsobu.

[D] Jde o prosbu vyjádřenou pomocí oznamovacího způsobu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

Moje máma si musí dávat velký pozor na to, co sní. Kdyby si dala třeba zeleninový salát a potom dezert se šlehačkou, hned by jí bylo špatně. Zato můj bratr klidně zapíjí pikantní guláš mléčným koktejlem a nic mu není. Má zkrátka ***** žaludek.

5

Které z následujících slov je součástí ustáleného slovního spojení vystihujícího situaci ve výchozím textu, a patří tedy na vynechané místo (***) v textu?**

[A] sloní

[B] labutí

[C] kachní

[D] medvědí

6

Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

[A] Na stěně visel obraz od tohoto všestraného umělce.

[B] Na stěně vysel obraz od tohoto všestraného umělce.

[C] Na stěně visel obraz od tohoto všestranného umělce.

[D] Na stěně vysel obraz od tohoto všestranného umělce.

7

Přiřaďte k jednotlivým souvětím (7.1–7.3) odpovídající tvrzení (A–E).
(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

7.1 Celý rok si přál, aby mohl jet o prázdninách se spolužáky kempovat, ale rodiče ho nakonec nepustili.

7.2 Znovu jsem si koupil lístky na zaoceánskou loď, plující z Evropy na Kubu, protože minule mě tato plavba nadchla.

7.3 I když už v mládí toužila podniknout cestu kolem světa, tento sen se jí splnil až v dospělosti, a to pouze díky výhře v loterii.

[A] Toto souvětí se skládá ze dvou vět: první je hlavní, druhá je vedlejší.

[B] Toto souvětí se skládá ze dvou vět: první je vedlejší, druhá je hlavní.

[C] Toto souvětí se skládá ze tří vět, všechny jsou hlavní.

[D] Toto souvětí se skládá ze tří vět: první a druhá jsou hlavní, třetí je vedlejší.

[E] Toto souvětí se skládá ze tří vět: první a třetí jsou hlavní, druhá je vedlejší.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–12

TEXT 1

(1) Jedné listopadové noci jsem si v pracovně připravil přístroje, abych mohl vdechnout jiskru života do neživé hmoty, která ležela na zemi. Byla jedna hodina po půlnoci, déšť bubnoval do oken, když jsem spatřil, jak můj výtvar poprvé otevřel oči.

(2) Dva roky jsem tvrdě pracoval, abych oživil mrtvé tělo. Kvůli tomuto cíli jsem si odepřel klid, vše jsem tomu podřídil, avšak nyní mé srdce naplnil děs a odpor. Žlutá kůže tvora, kterého jsem s tak nesmírnými obtížemi stvořil, sotva skryla soustavu svalů a žil, jeho vlasy byly leskle černé a vodové oči měly skoro stejnou barvu jako jeho svrašťelá pokožka a úzké rty.

(3) Nesnesl jsem už dál pohled na tu stvůru. Musel jsem z pracovny utéct. Dlouho jsem se převaloval v posteli, *****. I potom mě ale ve spánku pronásledovaly nejdivočejší představy. Kráčel jsem po Ingolstadtu a zahlédl Alžbětu. Jakmile jsem k ní však přiběhl a políbil ji, její rysy se proměnily a postavu jí zahalil rubáš, v jehož záhybech lezli červi. S pocitem nevýslovné hrůzy jsem procítl. Záhy jsem v měsíčním svitu, pronikajícím do mé ložnice, spatřil své dílo. Netvor se skláněl nade mnou. Něco zamumlal a tvář mu zkrřivil úšklebek. Když ke mně natáhl ruku, vyskočil jsem z postele a vyběhl ven z domu.

(4) Rychle jsem kráčel ulicemi města, které byly ted' v noci liduprázdné. Pospíchal jsem, jako bych se snažil vyhnout netvorovi, o kterém jsem byl přesvědčen, že ho potkám za každým rohem. Zpomalil jsem až před hostincem. Těsně vedle mě zastavil kočár a z něj vystoupil Jindřich Clerval. Jakmile si mě všiml, zvolal: „Milý Frankensteine, jak rád tě opět vidím!“ Stručně jsem svému příteli vylíčil nedávné události. Poté jsme se společně

vydali k mému bytu, přestože jsem se děsil představy, že by tam ona stvůra ještě mohla být. Jaká byla moje úleva, když jsem doma zjistil, že můj výtvor kamsi utekl!

(M. W. Shelleyová, *Frankenstein, upraveno*)

TEXT 2

Charakteristika vnější: popis vzhledu literární postavy (člověka, zvířete aj.)

Charakteristika vnitřní: popis povahy literární postavy (člověka, zvířete aj.)

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

8.1 Během jedné noci Frankenstein viděl netvora ve dvou různých místnostech.
8.2 Frankensteinovi se v noci zdálo, že jakmile políbil Alžbětu, začali po něm lézt červi.

8.3 Od doby, kdy si Frankenstein přichystal potřebné přístroje, do doby, kdy oživil netvora, uběhla pouhá hodina.

8.4 Frankenstein se musel po ulicích města pohybovat opravdu rychle, protože netvor usilující o jeho život mu byl v patách.

9 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) v TEXTU 1, aby dané souvětí bylo gramaticky správné a zároveň v kontextu textu smysluplné?

- [A] až mě nakonec přemohla únava
- [B] jestli mě nakonec přemohla únava
- [C] až jsem nakonec našťěstí přemohl únavu
- [D] jestli jsem nakonec našťestů přemohl únavu

10 Které z následujících tvrzení odpovídá druhé části TEXTU 1?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- [A] Tato část textu obsahuje vnější a zároveň vnitřní charakteristiku Frankensteina.
- [B] Tato část textu obsahuje vnější, nikoli však vnitřní charakteristiku Frankensteina.
- [C] Tato část textu obsahuje vnější a zároveň vnitřní charakteristiku Frankensteinova výtvoru.
- [D] Tato část textu obsahuje vnější, nikoli však vnitřní charakteristiku Frankensteinova výtvoru.

11 Které z následujících tvrzení o slově hrůza tučně vyznačeném v TEXTU 1 je pravdivé?

- [A] V textu je toto slovo citově zabarvené a je zde užito ve významu velký strach.
- [B] V textu je toto slovo citově zabarvené a je zde užito ve významu strašná událost.
- [C] V textu je toto slovo užito ve významu velký strach, citově zabarvené zde ale není.
- [D] V textu je toto slovo užito ve významu strašná událost, citově zabarvené zde ale není.

12 Vypište ze čtvrté části TEXTU 1 tři podstatná jména, která jsou v textu užita ve 3. pádě.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného podstatného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

13 Rozhodněte o každém z následujících větných celků, zda je zapsán pravopisně správně (A), nebo ne (N).

13.1 Nečekaně silná povodeň včera strhla starý most, který spojoval obě části naší vsi.
13.2 Z dnešní polední nabídky si moji spolužáci k obědu vybrali i vepřový bůček s mrkví.
13.3 Starožitný dřevěný nábytek je nyní vinou červotočů bohužel téměř bezcenný.
13.4 Stovky lidí navštívily výstavu vzácných rukopisů, na níž byl k vidění i zlomek Dalimilovy kroniky.

14 Vypište z každé z následujících vět (14.1 a 14.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

14.1 Až včerejší porada moji přítelkyni přesvědčila o čistých úmyslech nové kolegyně.

14.2 Není ten jeho nápad nechat si vytetovat na zádech křídla tak trochu praštěný?

15 Seřad'te jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- [A] Žebrák využil jeho nepřítomnosti a sedl si na lavici u stěny ateliéru. Tvářil se tak zkroušeně, že se Hughie neubráníl lítosti a pátral v kapsách po drobných. Našel jednu libru.
- [B] Když Hughie vcházel do ateliéru svého přítele Trevora, malíř právě posledními tahy štětce dokončoval obraz. Jeho model stál na pódiu v koutě ateliéru.
- [C] „To bych řekl!“ odpověděl mu Trevor. „Všiml jsem si ho, když žebrol na rohu ulice.“ Hughie se usadil na pohovku a tiše obdivoval přítelovu zručnost.
- [D] „Čtrnáct dní si sice nebudu moci vzít drožku,“ pomyslel si, „ale ten chudák to potřebuje víc než já.“ Když strčil minci žebřákovi do ruky, muž sebou trhl. Přes povadlé rty se mu ale mihl úsměv a nahlas poděkoval.
- [E] Byl to scvrklý děda s nadmíru zbědovaným výrazem. Na sobě měl děravý hnědý plášť, jednou rukou se opíral o sukovici a v druhé držel ošumělý klobouk. „Hm, zajímavý model!“ konstatoval Hughie.
- [F] Po nějaké chvíli vešel do místnosti sluha a oznámil Trevorovi, že si s ním přeje mluvit rámař. Malíř se tedy oběma mužům omluvil, že se musí vzdálit, a odešel.

(O. Wilde, *Neobyčejný model, upraveno*)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Na mistrovství světa ***** v Dánsku získaly české hokejistky bronzovou medaili. Snad vás tedy potěšíme věnovaným tomuto nebyvalému úspěchu.

16
16.1 Napište náležitý spisovný tvar slova pořádaný, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.
16.2 Napište náležitý spisovný tvar slova článek, který patří na druhé vynechané místo () ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky i pravopisně správný.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

DOMIN: Sullo, ukažte se slečně Gloryové.
HELENA (*vstane a podává jí ruku*): Těší mne.
Odkud jste, slečno?
SULLA: Odtud, z továrny. Byla jsem tady udělána.
HELENA (*vyskočí*): Cože?
DOMIN (*směje se*): Sulla není člověk, slečno, Sulla je Robot.

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

17
Tvrzení č. 1: Literární druh, k němuž náleží daný úryvek, se nazývá drama.

Tvrzení č. 2: V podtržené pasáži je uvedena Dominova reakce na příchod Heleny.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení výchozímu textu?

- [A] ano, a to obě tato tvrzení
- [B] ano, ale pouze tvrzení č. 1
- [C] ano, ale pouze tvrzení č. 2
- [D] ne, žádné z těchto tvrzení

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Kateřina a její bývalé spolužačky se rozhodovaly, kam pojedou na obvyklou společnou dovolenou. Protože loni strávily týden u moře, domluvily se, že letos zvolí pobyt na horách. Poslední srpnový víkend tedy zamířily vlakem do Vysokých Tater.

by se například mohly využít přezrálé kusy ovoce či zeleniny, které by jinak skončily v kontejnerech. Přeměna **neprodejného** ovoce v hmotu k tisku by mohla omezit plýtvání potravinami. O jídla z 3D tiskáren projevila zájem také americká NASA – možná si tedy astronauti budou ve vesmíru pochutnávat na vytištěné večeři. Zdá se, že možností, jak využít 3D tiskárny, máme **neomezeně**.

(www.apetitonline.cz; www.echo24.cz, upraveno)

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

- 25.1 Využití 3D tiskáren v oblasti medicíny je v současné době celkem běžné.
- 25.2 Každý kus rostlinné alternativy masa se po maximálně 20 minutách od svého vytištění rozkrájí na 5 steaků.
- 25.3 Americká NASA zadala firmě Redefine Meat zakázku na 3D tiskárny, aby si astronauti mohli ve vesmíru vytisknout pokrmy.
- 25.4 Zaměstnanci společnosti Redefine Meat vybírají z kontejnerů přezrálé kusy ovoce a zeleniny, aby z nich firma vyrobila jedlé potraviny.

26 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma? (První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- [A] mnohým – nemnohým
- [B] rozhodně – nerozhodně
- [C] neprodejného – prodávajícího
- [D] neomezeně – bezmezně

27 Ve výchozím textu jsou podtržena čtyři slova. Kolik z nich je zájmen?

- [A] pouze jedno
- [B] celkem dvě
- [C] celkem tři
- [D] čtyři

28 28.1 Napište větný člen, kterým je ve výchozím textu slovo *materiálu*.

28.2 Napište větný člen, kterým je ve výchozím textu slovo *maso*.

(Odpověď' запиšte slovem, nepoužívejte zkratky. Posuzovaná slova pocházejí z první části výchozího textu a jsou v něm zapsána velkými písmeny.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Rodiče vše přichystali včas, a tak všichni prožili příjemně a bez stresu celé vánoční svátky.

29 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- [A] Výchozí text je zapsán pravopisně správně.
- [B] Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *včas* má být *v čas*.
- [C] Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *příjemně* má být *příjemě*.
- [D] Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *vánoční* má být *Vánoční*.

30 Přiřaďte k jednotlivým slovům (30.1–30.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 30.1 zlámat
- 30.2 předražít
- 30.3 nakupovat
- 30.4 povyskočit

- [A] Toto slovo má celkem dvě předpony: obě jsou slabičné.
- [B] Toto slovo má celkem dvě předpony: jedna z nich je neslabičná.
- [C] Toto slovo, jehož kořen je složený ze tří hlásek, má pouze jednu předponu a ta je slabičná.
- [D] Toto slovo, jehož kořen je složený ze tří hlásek, má pouze jednu předponu a ta je neslabičná.
- [E] Toto slovo, jehož kořen je složený ze čtyř hlásek, má pouze jednu předponu a ta je slabičná.
- [F] Toto slovo, jehož kořen je složený ze čtyř hlásek, má pouze jednu předponu a ta je neslabičná.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–4

Chci být volný jako pták, lítat do oblak, když se mi zachce, tak slétnout **dolů**, sednout na střechu nebo do mechu, sezobnout, co spadne ze stolu.

Chci být volný jako pták, lítat do oblak, odletět do teplejších krajů, obletět svět, vrátit se zpět, do rozkvetlých sadů a hájů.

Chci být volný jako pták, lítat do oblak, pod sebou mít skvrnky měst, slabé nitky řek, **BÍLÉ ČAPKY HOR**, dna moří a únavu cest.

Chci být volný jako pták, lítat do oblak, za slunkem nad černej mrak, letět si sem a zase tam, napravo nebo naopak.

Chci být volný jako pták, lítat do oblak, pod sebou mít čtverečky polí, s větrem se vézt, vzduchem se nést, uletět všemu, co bolí.

Chci být volný jako pták, lítat do oblak, nesporně mám pro to vlohy, chci být volný jako pták, lítat do oblak, ale mám moc velký a těžký nohy.

--(P. Nos, Ikarovo ouha, upraveno)

1

Tvrzení č. 1: Ten, kdo v textu promlouvá, se touží kvůli nepříznivému počasí natrvalo přemístit do tropů.

Tvrzení č. 2: Ten, kdo v textu promlouvá, vůbec nepochybuje o tom, že díky svým fyzickým dispozicím vzlétne do oblak.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení výchozímu textu?

- [A] ano, a to obě tato tvrzení
- [B] ano, ale pouze tvrzení č. 1
- [C] ano, ale pouze tvrzení č. 2
- [D] ne, žádné z těchto tvrzení

2 Která z následujících možností nejlépe vystihuje úsek zapsaný ve výchozím textu velkými písmeny?

- [A] Pomocí metafory je zde nejspíše vyjádřeno, že úpatí hor jsou pokryta sněhem.
- [B] Pomocí metafory je zde nejspíše vyjádřeno, že vrcholy hor jsou pokryty sněhem.
- [C] Přímou, tzn. nikoli pomocí metafory, je zde vyjádřeno, že úpatí hor jsou pokryta sněhem.
- [D] Přímou, tzn. nikoli pomocí metafory, je zde vyjádřeno, že vrcholy hor jsou pokryty sněhem.

3 Které z následujících tvrzení o výrazu *dolů* tučně vyznačeném ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Výraz *dolů* je jak ve výchozím textu, tak ve větě *Bydlel nedaleko uhelných dolů* neohebným slovem.
- [B] Výraz *dolů* není ani ve výchozím textu, ani ve větě *Bydlel nedaleko uhelných dolů* neohebným slovem.
- [C] Výraz *dolů* je ve výchozím textu neohebným slovem, ale ve větě *Bydlel nedaleko uhelných dolů* je ohebným slovem.
- [D] Výraz *dolů* je ve výchozím textu ohebným slovem, ale ve větě *Bydlel nedaleko uhelných dolů* je neohebným slovem.

4 Které z následujících tvrzení o verši podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Tento verš má o jednu slabiku více než verš bezprostředně následující.
- [B] Tento verš má shodný počet slabik jako verš bezprostředně následující.
- [C] Tento verš má o jednu slabiku více než verš bezprostředně předcházející.
- [D] Tento verš má shodný počet slabik jako verš bezprostředně předcházející.

5 Rozhodněte o každém z následujících větných celků, zda je zapsán pravopisně správně (A), nebo ne (N).

5.1 Někteří živočišové mění barvu, aby splynuli s okolním prostředím.

5.2 Zahraniční výpravy se kromě několika Čechů zúčastnili také němečtí vědci.

5.3 Zásoby posypové soly se kvůli velkým mrazům vyčerpaly už v polovině ledna.

5.4 Při nachlazení Petrovi vždy pomohl zázvorový čaj, který si sladil včelím medem.

6 Přiřaďte k jednotlivým trojicím slov (6.1–6.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 6.1 klaun – nabrousit – zaujatý
- 6.2 houpačka – využít – troufalý
- 6.3 doučování – sloužit – neuznalý
- 6.4 europoslanec – zauzlít – toaletní

- [A] Pouze jedno slovo, konkrétně to první, obsahuje dvojhlásku.
- [B] Pouze jedno slovo, konkrétně to druhé, obsahuje dvojhlásku.
- [C] Pouze jedno slovo, konkrétně to třetí, obsahuje dvojhlásku.
- [D] Celkem dvě slova, konkrétně první a druhé, obsahují dvojhlásku.
- [E] Celkem dvě slova, konkrétně první a třetí, obsahují dvojhlásku.
- [F] Celkem dvě slova, konkrétně druhé a třetí, obsahují dvojhlásku.

7 Vypište z každé z následujících vět (7.1 a 7.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

7.1 Polorozpadlé stavení na úbočí kopce se během několika let proměnilo v moderní informační centrum.

7.2 Hlavní potravou žiraf jsou listy stromů a keřů, bohaté na vápník a bílkoviny.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–12

TEXT 1

Pan Stepark a já jsme kráčeli podél řeky. Bylo krátce po setmění, když jsme zaslechli útržky rozhovoru. Zbystřil jsem sluch a zašeptal: „Poslouchejte... To je jeho hlas!“

„Čí? Viléma Storitze?“ vydechl Stepark úžasem.

„Ano,“ přitakal jsem.

„Myslíte, Henri, že nás zpozoroval?“ strchoval se Stepark.

„Ne. Na rozdíl od něj sice nejsme neviditelní, takže ve dne jsme v nevýhodě, ale teď v noci je to jinak. Tma nám poskytuje alespoň částečnou ochranu,“ vysvětlil jsem mu. Vzápětí jsme zjistili, s kým Storitz hovoří. Byl to jeho sluha Hermann. Opatrně jsme se s panem Steparkem přiblížili k místu, odkud se ozývaly hlasy. Museli jsme totiž zjistit, co Storitz zamýšlí. Když včera dopoledne vypukl v jeho domě požár, byla zničena i jeho laboratoř. Bylo tedy zřejmé, že zlosyn opět začne **kout pikle**.

„Je ta cesta do Sprembergu nutná?“ zeptal se Hermann.

„Samozřejmě, v tamní bance mám uložené peníze,“ odvětil Storitz.

„Plánujete, že se necháte vidět jako člověk z masa a kostí?“ dál vyzvídal Hermann.

„Jinak to nejde... Nikdo přece nevyplatí peníze někomu, koho nevidí.“

Očekával jsem, že pro toho zloducha časem přestane být jeho neviditelnost výhodná. Potřeboval peníze, a proto se své schopnosti hodlal na nějaký čas zříct.

„Nejhorší je,“ pokračoval Storitz, „že mi ti šílenci včera zničili laboratoř. Mám u sebe už jen jednu lahvičku číslo dvě. Když ji vypiju, abych se zviditelnil, žádná mi nezbude. Potřebuju si vzít další zásoby obou lektvarů ze své skrýše. Tu zatím našťěstí neobjevili, *****. Musíš mi ale s hledáním pomoci. Nám dvěma je sice jedno, jestli je den, nebo noc, když jsme neviditelní, ale najít potmě tu skrýš by bylo nemožné. Sejdeme se tedy pozítří ráno.“

„A proč ne zítra?“ zajímalo Hermanna.

„To mám jiné plány,“ d'ábelsky se zachechtal Storitz, „chystám totiž nevidaný kousek!“

--(J. Verne, *Tajemství Viléma Storitze*, upraveno)

TEXT 2

Slovesný tvar typu A: i bez okolního textu **lze** určit, zda je sloveso užito v jednotném, či množném čísle, např. *odejdi* (je to pouze tvar 2. osoby čísla jednotného).

Slovesný tvar typu B: bez okolního textu **nelze** určit, zda je sloveso užito v jednotném, či množném čísle, např. *odešla* (*dcera odešla* × *děvčata odešla*).

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

8.1 Vilém Storitz zamýšlí vybrat si peníze, které má uložené v bance nacházející se ve Sprembergu.

8.2 Pan Stepark a Henri se vydali k řece, protože zjistili, že se tam skrývají Hermann s Vilémem Storitzem.

8.3 Vilém Storitz váhá, zda má vypít poslední lahvičku číslo dvě, protože si je vědom toho, že pak už navždy zůstane neviditelný.

8.4 Od vypuknutí požáru Storitzova domu do doby, kdy pan Stepark a Henri zaslechli útržky rozhovoru, uběhlo více než 24 hodin.

9 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) v TEXTU 1, aby dané souvětí bylo gramaticky správné a zároveň v kontextu textu smysluplné?

- [A] je totiž zasypaná ohořelé trámy
- [B] zasypaly ho totiž ohořelé trámy
- [C] zasypaly ho totiž ohořelými trámy
- [D] je totiž zasypaná ohořelými trámy

10 Které z následujících tvrzení o slovesných tvarech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- [A] Jak *nevyplatí*, tak *zničili* jsou slovesné tvary typu A.
- [B] Jak *nevyplatí*, tak *zničili* jsou slovesné tvary typu B.
- [C] *Nevyplatí* je slovesný tvar typu A, *zničili* je slovesný tvar typu B.
- [D] *Nevyplatí* je slovesný tvar typu B, *zničili* je slovesný tvar typu A.

11 Která z následujících možností vystihuje TEXT 1?

- [A] Jde o epický text, který vypráví Henri.
- [B] Jde o lyrický text, který vypráví Henri.
- [C] Jde o epický text, který vypráví někdo jiný než Henri.
- [D] Jde o lyrický text, který vypráví někdo jiný než Henri.

12 Která z následujících možností nejlépe vystihuje slovní spojení tučně vyznačené v TEXTU 1?

- [A] Jde o ustálené slovní spojení s významem *plánovat*.
- [B] Jde o ustálené slovní spojení s významem *intrikovat*.
- [C] Jde o nepřesnou variantu ustáleného slovního spojení *kout pytle*, které má význam *plánovat*.
- [D] Jde o nepřesnou variantu ustáleného slovního spojení *kout pytle*, které má význam *intrikovat*.

13 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- [A] Po shlédnutí nového českého filmu zavládlo v sále sklamání.
- [B] Po shlédnutí nového českého filmu zavládlo v sále zklamání.
- [C] Po zhlédnutí nového českého filmu zavládlo v sále sklamání.
- [D] Po zhlédnutí nového českého filmu zavládlo v sále zklamání.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Pachatelům ***** z podvodu bylo předneseno obvinění. V případě usvědčení může být každý z nich potrestán svobody až na dobu tří let.

14

14.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *podezřelý*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

14.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *odnětí*, který patří na druhé vynechané místo () ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky i pravopisně správný.)

15 Seřad'te jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- [A] Byla totiž divoká a dost neposlušná. V téže knize se také dočetl, že jde patrně o „tvrdého psa s převládajícím vůdcovským pudem“ a že hlavním kritériem pro rozpoznávání tvrdého a měkkého psa je reakce zvířete na ostnatý obojek.
- [B] Po měsících výcviku ale usoudil, že jeho snažení je marné, a tak se konečně odhodlal a ostnatý obojek koupil.
- [C] Jakmile však vyšel z domu, Něha vyrazila vpřed, zcela lhostejná jak k jeho vůči, tak k ostnům, a po celou procházku s ním smýkala úplně stejně jako kdykoli jindy. „Bohužel je jasné,“ řekl pak večer ženě, „že je to takzvaný tvrdý pes.“
- [D] Tvrdý pes ho prý snáší dobře. Snadno by se tedy dalo zjistit, o jaký typ psa v případě Něhy jde, tatínek ale před strašlivou jistotou upřednostňoval blaženou nevědomost a odmítal takový obojek pořídit.
- [E] Navzdory námitkám své ženy Kvidův otec přivedl domů půlroční fenku Něhu. Jak vyrůstala, tatínek znepokojeně zjišťoval, že ačkoli by podle kynologické příručky měla být fena „klidnější, ochotnější a ovladatelnější než pes“, u Něhy je tomu skoro naopak.
- [F] Prstem zkoušel jeho hroty, aby se ujistil, že jsou opravdu ostré. Když ho poté navlékl Něze na krk, věřil, že její tah tentokrát na vodítku neucítí. -- (M. Viewegh, *Báječná léta pod psa*, upraveno)

16 Ke každé z následujících podúloh (16.1 a 16.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

16.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem DVŮR, skloňuje se podle vzoru STAVENÍ a obsahuje předponu.

16.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného čtyřslabičné, je příbuzné se slovem HÁJIT, skloňuje se podle vzoru ŽENA a obsahuje předponu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Náhle se cítím tak svobodná. Kéž tahle chvíle nikdy neskončí!

17 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- [A] Pomocí slova *kěž*, jehož synonymem je slovo *ať*, je v textu vyjádřeno přání.
- [B] Pomocí slova *kěž*, jehož synonymem je slovo *ať*, je v textu vyjádřen rozkaz.
- [C] Pomocí slova *kěž*, jehož synonymem je slovo *když*, je v textu vyjádřeno přání.
- [D] Pomocí slova *kěž*, jehož synonymem je slovo *když*, je v textu vyjádřen rozkaz.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Přijali mě na školu s rozšířenou výukou cizích jazyků. V červnu proběhla schůzka pro zákoné zástupce budoucích žáků 1. ročníku, na níž bylo řečeno, že se v září pojede na čtyřdenní výlet do Paříže! Když mi rodiče tu zprávu sdělili, byl jsem nadšený.

Třetí zářijový týden jsme se vydali na cestu. Ubytování bylo zajištěno na předměstí, za hystorickými památkami jsme proto cestovali metrem. Pařížské metro má nezaměnitelné kouzlo: během jízdy všudypřítomní hudebníci svými rozvernými písněmi vyloudili úsměvy na tvářích cestujících a tklivými šansony, je dojali až k slzám.

S učiteli jsme se procházeli po nábřeží, zavítali do nejznámějších muzeí, vyjeli výtahem na vrchol Eiffelovy věže a z výšky téměř 300 metrů jsme si vychutnávali úžasný výhled. Zcela upřímně říkám, že jsem se do Paříže zamiloval. Díky pobytu jsme se také všichni sblížili.

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Podtržené výrazy jsou zapsány správně.

Ohebná slova запиšte bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 19-23

(1) Vysílač na Ještědu, tyčící se do výšky téměř 100 metrů, je jedním ze symbolů Liberecka. Už v roce 1850 byla na vrcholu hory Ještěd postavena chata, vedle ní pak byla roku 1876 vybudována rozhledna. Když chata s rozhlednou v 60. letech 20. století shořely, byla vypsána architektonická soutěž na dvě samostatné stavby – televizní věž a restauraci s hotelem. Poněkud paradoxní bylo, že zvítězil projekt nesplňující zadaná KRITÉRIA: jeho autor Karel Hubáček totiž spojil obě stavby do jedné. Hubáčkův návrh ovšem jedinečným způsobem dotvářel siluetu hory, a proto byl jednomyslně schválen.

(2) Jelikož šlo o netypickou stavbu, musely být použity netradiční stavební postupy i materiál. Aby například nedocházelo k rušení signálu, nesmělo být v blízkosti antén, tj. v sedmém a osmém podlaží, použito nic kovového. Bylo proto nutné vyvinout speciální laminátový plášť. Několik metrů dlouhé umělohmotné tyče spojující tento plášť byla ochotna vyrobit jediné továrna na rybářské pruty. Neobvyklý tvar ještědského vysílače byl zvolen nejen z estetických důvodů, ale také kvůli povětrnostním podmínkám panujícím na hoře Ještěd. Krátce po dokončení stavby přesto hrozilo, že se horní část vysílače kvůli silnému větru rozlomí. Problém byl vyřešen pomocí přidaného závaží o hmotnosti 600 kilogramů, **které** stabilitu televizní věže zajistilo. Moderní DOMINANTA Ještědu byla slavnostně otevřena dne 21. 9. 1973.

(3) Odvážný projekt byl kladně hodnocen i v zahraničí. Návrh získal roku 1969 prestižní Cenu Augusta Perreta, avšak ocenění si Hubáček nemohl převzít z politických důvodů. Od roku 2006 je vysílač na Ještědu veden jako národní kulturní památka České republiky. V podlažích přístupných veřejnosti se dnes nachází vyhlídková terasa, restaurace s kavárnou a horský hotel.

--(www.visitliberec.eu; www.rozhlednajested.cz, upraveno)

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

- 19.1 Hora Ještěd, nacházející se na Liberecku, měří skoro 100 metrů.
- 19.2 Rozhledna, která byla na Ještědu postavena vedle objektu z roku 1850, shořela dříve, než uplynulo sto let od jejího vybudování.
- 19.3 Veškerý stavební materiál použitý při výstavbě ještědského vysílače musel být kvůli neochotě jiných továren vyroben v továrně na rybářské pruty.
- 19.4 Část ještědského vysílače se kvůli poryvům větru málem zlomila, protože Hubáčkův projekt upřednostňoval estetické hledisko před bezpečností.

20 Které z následujících tvrzení o dvou slovech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

- [A] Slovo *kritérium* má v textu význam *měřítka*, kterým se něco posuzuje, slovo *dominanta* má v textu význam *něco bizarního, šokujícího*.
- [B] Slovo *kritérium* má v textu význam *způsob*, kterým se něco znevažuje, slovo *dominanta* má v textu význam *něco bizarního, šokujícího*.
- [C] Slovo *kritérium* má v textu význam *měřítka*, kterým se něco posuzuje, slovo *dominanta* má v textu význam *něco nápadného, výrazného*.
- [D] Slovo *kritérium* má v textu význam *způsob*, kterým se něco znevažuje, slovo *dominanta* má v textu význam *něco nápadného, výrazného*.

21 Které z následujících tvrzení o zájmenu tučně vyznačeném ve výchozím textu je pravdivé?

- [A] Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *závaží*.
- [B] Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *závaží*.
- [C] Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *kilogram*.
- [D] Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *kilogram*.

22 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Tvar *horský* se nachází v poslední větě výchozího textu.)

- [A] Tvar *horský* je spisovný jak ve výchozím textu, tak ve větě *Potřebovali jsme pomoc horský služby*.
- [B] Tvar *horský* je nespisovný jak ve výchozím textu, tak ve větě *Potřebovali jsme pomoc horský služby*.
- [C] Tvar *horský* je ve výchozím textu nespisovný, ale ve větě *Potřebovali jsme pomoc horský služby* je spisovný.
- [D] Tvar *horský* je ve výchozím textu spisovný, ale ve větě *Potřebovali jsme pomoc horský služby* je nespisovný.

23 23.1 Napište významový poměr, který se uplatňuje mezi větami v souvětí podtrženém v první části výchozího textu. 23.2 Napište významový poměr, který se uplatňuje mezi větami v souvětí podtrženém ve třetí části výchozího textu.

24 Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

- [A] Odbyla mě dost nesmyslnou výmluvou.
- [B] Nikdy se mi nelíbilo jeho vyzývavé chování.
- [C] Adam si stále ještě nezvykl na změnu bydliště.
- [D] Sára barvitě líčila problémy se ztraceným mobilem.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 25–29

TEXT 1

(1) Základní spektrum chutí tvoří sladká, slaná, kyselá a hořká. Právě chuť našim předkům **říkala**, co je vhodné jíst, například přílišná hořkost je varovala před nebezpečnými potravinami. Už starověcí Římané věděli, že některé suroviny jsou

nositeli další výrazné chuti a že jídlo obsahující tyto látky jim bude víc chutnat. S logickým vysvětlením, proč tomu tak je, ale přišel **daleko** později japonský vědec Kikunae Ikeda.

(2) V roce 1908 tento chemik zjistil, že za výraznou chuť některých potravin **stojí** kyselina glutamová. Její chuť vnímáme velmi jednoduše: prostě nám chutná. Pátou chuť, kterou Ikeda pojmenoval umami (japonsky „lahodný“), začal vědec zanedlouho po svém objevu uměle napodobovat. Vzniklo tak známé **ochucovadlo** glutamát sodný.

Chuť umami se těžko popisuje, údajně ji ale pozná každý. Můžeme ji stručně charakterizovat slovy „velmi výrazná“. Jakmile se umami nachází v jídle, po snědení sousta cítíte **dlouho** velmi intenzivní chuť. Stejně jako v případě ostatních čtyř chutí také umami zaznamenáme na konkrétní části jazyka. Zatímco třeba slanost potravin vnímáme jeho špičkou, čidla pro umami nalezneme uprostřed jazyka.

Umami přirozeně vzniká především tam, kde došlo k fermentaci neboli kvašení. Výrazným nositelem umami je například sójová omáčka, vyráběná z fermentované sóji.

--(Epocha 14/2022; www.seznamzpravy.cz, upraveno)

TEXT 2

Název prostředku činnosti (např. *rýč*, *barvivo*) je podstatné jméno, které se tvoří ze slovesa a označuje něco (např. nástroj, přístroj či materiál), co se používá k vykonávání děje (pomocí *rýče* se *ryje*, pomocí *barviva* se *barví*).

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

25.1 Při výběru potravin se naši předci záměrně vyhýbali pouze těm nahořklým, neboť je považovali za jedovaté.

25.2 Na rozdíl od ostatních čtyř chutí, které člověk vnímá čidly na špičce jazyka, chuť umami se rozezná čidly uprostřed jazyka.

25.3 Zatímco v japonštině má slovo umami význam *lahodný*, do češtiny se toto slovo často chybně překládá jako *velmi výrazný*.

25.4 Záhy potom, co se mu podařilo vytvořit kyselinu glutamovou, Kikunae Ikeda zjistil, že tato chemická látka je přirozenou součástí některých potravin.

26 Které z následujících tvrzení o dvou slovech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

- [A] Název prostředku činnosti je pouze slovo *surovina*.
- [B] Název prostředku činnosti je pouze slovo *ochucovadlo*.
- [C] Název prostředku činnosti je jak slovo *surovina*, tak slovo *ochucovadlo*.
- [D] Název prostředku činnosti není ani slovo *surovina*, ani slovo *ochucovadlo*.

27

Informace č. 1: Chuť umami se obtížně popisuje.

Informace č. 2: Chuť umami jsou schopni poznat všichni.

Je alespoň některá z výše uvedených informací předkládána v TEXTU 1 jako domněnka?

- [A] ne, žádná z těchto informací
- [B] ano, ale pouze informace č. 1
- [C] ano, ale pouze informace č. 2
- [D] ano, každá z těchto informací

28 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu TEXTU 1 považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- [A] říkala – mlčela
- [B] daleko – blízko
- [C] stojí – leží
- [D] dlouho – krátce

29 Vypište z první části TEXTU 1 tři přídavná jména, která se skloňují podle vzoru *jarní*.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného přídavného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání

30 Přiřaďte k jednotlivým souvětím (30.1–30.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

30.1 Slibte nám, že nás co nejdřív zbavíte těch škůdců.

30.2 Vyčisti ten koberec, hlavně z něj nějak dostaň tu skvrnu.

30.3 Všechny dokumenty důkladně kontroluj, za chyby drazé zaplatíš.

- [A] V souvětí je dokonavé pouze první sloveso, užito je v rozkazovacím způsobu.
- [B] V souvětí je dokonavé pouze druhé sloveso, užito je v oznamovacím způsobu.
- [C] V souvětí jsou obě slovesa dokonavá, obě jsou užita v rozkazovacím způsobu.
- [D] V souvětí jsou obě slovesa dokonavá, obě jsou užita v oznamovacím způsobu.
- [E] V souvětí jsou obě slovesa dokonavá, v rozkazovacím způsobu je užito pouze to první.